

Světlik

svět libereckých knihoven

bách po odpadnutí vod první suchá země i na temeni Ještěda.
na, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
jí nazdarbůh. Být básníkem, to není jenom tak.
Oh, moje Mañon! Slunko bylo u samého západu a svatojánnští broučci vstávali.
to be done. Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas.
ler Fall ist.

Obývací nebo pracovní?

Vážení čtenáři, asi se divíte, co je míněno tímto nezvyklým názvem. Jde snad o naše obývací pokoje, jak je zařídit – či o pracovní prostředí v zaměstnání?

Nikoliv. Zúčastnila jsem se spolu s kolegy celostátní konference Knihovny současnosti 2015 v Olomouci. Stejně jako v předchozích letech byla konference kvalitní, podobně jako v minulosti byly předneseny lepší i slabší příspěvky, ale v jednom se letošní konference zásadně od těch minulých lišila, aspoň podle mého názoru. Byla totiž velice inspirativní, přinesla nové myšlenky

a trendy, včetně skvělých příkladů dobré praxe.

Přednášející reflektovali UŽIVATELE – tedy toho, pro kterého tu přece my, knihovníci, jsme. Prováděli průzkumy uživatelské spokojenosti s katalogem, ptali se uživatelů, co by v knihovně chtěli, jaká jsou jejich přání, prezentovali knihovni facebook jako nástroj komunikace. Přednášející se zaměřili na důležitost literatury, která v knihovnách je a je jejich bohatstvím – ve smyslu, jak ji správně a účinně čtenářům doporučit a také, jak ji bez problému v katalogu najít. Co tomu pomáhá, jsou bezesporu obálky knih – před lety tak opomíjená součást knihy se stala v současnosti velmi důležitým a potřebným poznávacím znamením.

Z konference jsem měla pocit, že knihovny se díky svěžím a neotřelým nápadům opravdu snaží přiblížit čtenářům, chtějí s nimi spolupracovat, dokonce se od čtenářů učíme a bereme jejich názory a připomínky vážně. Zdá se to samozřejmé, ale ruku na srdce...

Knihovny jako společenská a kulturní centra – „červená nit“, provázající celou konferenci. Je důležité mít v knihovně prostor, chuť se zabírat dětmi, dospělými, seniory, kreativně vytvářet zážitek a prožitek, být tady pro lidi. Jít i mimo knihovnu, do města, užít si společný zážitek sdílené četby.

A pokud jde o název úvodníku, ten jsem si vypůjčila z přednášky doktora Petra Škyřka, který velmi hezky hovořil právě o tom, že knihovny mohou být (a některé už jsou) „obývacím“ městem, ale i „pracovním“ městem. Jako knihovníci jsme dost kreativní, ale stanovit si určitý cíl a jít za ním, například podpořit a iniciovat užitečné trávení volného času dětí, nebo dokonce vytvoření pracovní skupiny odborníků (architekti, učitelé, designéři), kteří chtějí změnit věci k lepšímu (a scházejí se v knihovně) – to není jednoduché.

Knihovny mají velký informační a vzdělávací potenciál v knihách a jiných médiích, v elektronických zdrojích, vaňme si toho, věnujme mnoho času propagaci, podpoře čtení, mějme cíl a budme kreativní.

Přeji vám krásný podzim plný zážitků.

Blanka Konvalinková

ředitelka

Obsah

SVĚT libereckých knihoven.....	2
<i>Z knihovny</i>	<i>2</i>
<i>T jako Trezor</i>	<i>2</i>
<i>Novinky v knihovně po prázdninách</i>	<i>3</i>
<i>Krátce z knihovny.....</i>	<i>7</i>
<i>Tvoří knihovníci a přátelé knihovny</i>	<i>8</i>
<i>Co se našlo v knihách aneb Jedinečná sbírka záložek.....</i>	<i>8</i>
<i>Tuto knihu daruji... z darů našich čtenářů</i>	<i>11</i>
<i>Z regionu</i>	<i>15</i>
<i>Diplom za moderní knihovnické a informační služby</i>	
<i>v soutěži Vesnice roku Libereckého kraje 2015</i>	<i>15</i>
<i>Projekt Příběhová knihovna</i>	
<i>v Městské knihovně Semily.....</i>	<i>16</i>
<i>Středověká literární vycházka – EUREX – Knihovny.....</i>	<i>18</i>
SVĚT hravých věd	19
<i>Jsi „oční pravák“, nebo „oční levák“?</i>	<i>19</i>
SVĚT veletrhů a soutěží	20
<i>Máj – měsíc poezie.....</i>	<i>20</i>
<i>Výtvarná soutěž „Legendární brdínové</i>	
<i>pobraníči“ – EUREX – Knihovny.....</i>	<i>22</i>
SVĚT souvislostí	24
<i>Marek Sekyra:</i>	
<i>Liberecko v české krásné literatuře XI.</i>	<i>24</i>
SVĚT výročí.....	28
<i>J. Bartoš Sturc: Vincenc Zabrudník</i>	<i>28</i>
SVĚT libereckých autorů.....	32
<i>P. Brycz: Ptakoještěří letka.....</i>	<i>32</i>
<i>S. Kubín: Esej o zvuku zvonoviny.....</i>	<i>35</i>
<i>O. Hejnic: Sifon, Venda a jejich lásky.....</i>	<i>37</i>
SVĚT mladé literatury.....	44
<i>A. Mazurková: Dveře</i>	<i>44</i>
SVĚT Kruhu libereckých autorů.....	45
<i>O. Hejnic: Nejdřív tanky, potom pendreký Luboš Příboda... ..</i>	<i>45</i>
<i>Jan Šebelka vydal knihu o Gustavu Ginzeloovi.....</i>	<i>47</i>

Redakční rada:

Marek Sekyra [KAL]

Blanka Konvalinková, Jaroslava Starcová, Libor Schiffner [KVK]

Vydává Krajská vědecká knihovna v Liberci [KVK] spolu s Kruhem autorů Liberecka [KAL] jako účelový tisk.
Tiskárna RUCH s. r. o., www.ruch.cz

Evid. č. MK ČR 14407 ISSN 1214 - 2751

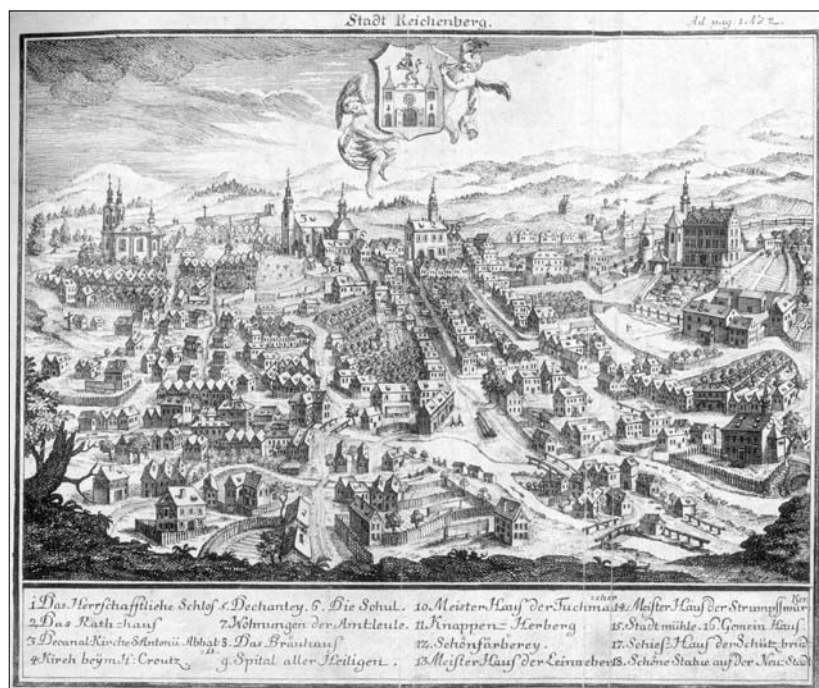

Z knihovny

T jako Trezor

Trezorem v knihovně nazýváme klimatizovanou místnost, která je také zabezpečena proti vloupání. Tento název se s jistou dávkou piety přenesl ze staré budovy knihovny, kde knihy byly uloženy v bývalém bankovním trezoru. Co místnost ukrývá? Historický fond knihovny, který je tvořen rukopisy, prvotisky, starými tisky, tištěnými dokumenty 19. století, vzácnými tisky 20. a 21. století a sbírkou fotografií a archiválií.

Sbírka vznikla ve dvacátých letech 20. století v Bücherei der Deutschen. Nejprve obsahovala exempláře zakoupené buď přímo spolkem Bücherei der Deutschen nebo získané od různých mecenášů. Značný nárůst fond znamenal v době 2. světové války, kdy byly do knihovny svezeny staré tisky z různých škol nacházejících se na území Sudetské župy. Další nárůst nastal v poválečném období. Z rukopisů stojí za zmínku pergamenové zlomky tří

Veduta Liberce z Rohnovy kroniky (1763)

listů středověkého antifonáře, datovaného do období konce 13. a začátku 14. století. Z prvatisků knihovna vlastní Kroniku světa (Weltchronik) z roku 1493, jejímž autorem je norimberský

Dřvořez posledního soudu z kroniky světa od Hartmanna Schedela (Norimberk 1493)

lékař a humanista Hartmann Schedel. Ze starých tisků je třeba vyzvednout část knihovního fondu piaristického

gymnázia v Doupově, která obsahuje díla Bohuslava Balbína, Antonína Koniáše a dalších významných autorů z období 17. a 18. století, a sbírku drobných tisků 16. a 17. století, která patřila literárnímu historikovi Rudolfo Wolkanovi.

Celkový počet exemplářů 19., 20. a 21. století je 5236. Ve fondu jsou obsaženy všechny tisky 19. století s výjimkou Germanik z Českých zemí. Následující století jsou ve fondu zastoupena číslovanými výtisky, nebo knihami s věnováním autora či zajímavým ex libris.

Sbírka fotografií obsahuje především dokumenty z období let 1938 až 1945, které mapují politický život v Sudetské župě. Pro příklad uvádíme sérii fotografií z příchodu německé armády do Liberce v roce 1938, požár liberecké synagogy nebo návštěvu Adolfa Hitlera v Liberci.

Sbírka vedle fotografií obsahuje také pohlednice Liberce a jeho okolí.

Václav Kříček

Novinky v knihovně po prázdninách...

Skončily prázdninové měsíce, kdy měla Krajská vědecká knihovna v Liberci částečně omezený provoz – v této době jsme se tradičně věnovali činnostem, které jsou za plného provozu realizovatelné s obtížemi. Kromě pravidelné revize knihovního fondu se uklízelo a čistilo, také se opravovala celá budova tak, abyste se naši čtenáři a návštěvníci u nás i nadále cítili dobře. A takto to u nás vypadalo:

Letní práce v knihovně

Letní práce v knihovně

Během léta jsme také začali připravovat nabídku knihovny na podzimní měsíce – dovoluji mi představit zajímavou mozaiku nových služeb a přednášek:

Pro studenty...

Citace PRO je software sloužící k vytváření, správě, sdílení a exportu bibliografických citací, což ocení určité studenti nebo vědeckí pracovníci při psaní odborných prací a článků. Využívat ho ale mohou všichni registrovaní čtenáři knihovny. Nabízí možnost práce s různými formáty citací podle potřeb, ukládání a jejich pozdější využití. Registraci je nutné provést z prostor knihovny – např. na počítačích ve vstupní hale. Pak už je možné Citace PRO používat pohodlně z domova. Více informací naleznete na webu

knihovny: <http://www.kvkl.cz/sluzby/doplňkove/citace-pro.html>

Studentům je také určena **kolekce českých odborných e-knih**, kterou jsme zakoupili během prázdnin. Jedná se o knihy z nakladatelství Karolinum a Mupress. V současné době jsou již dostupné ke studiu prostřednictvím platformy EBSCO (více na webu v E-knihovně), v brzké době je bude možné využívat přímo z katalogu naší knihovny.

Pro seniory...

Naši uživatelé z řad seniorů se mohou těšit na studium v dalším semestru **Virtuální univerzity třetího věku**. Vybírat budou moci ze dvou zajímavých

Nebojte se studovat v každém věku

Krájská vědecká knihovna v Liberci
info: www.kvkl.cz/vu3

ETIKA JAKO VÝCHOVSKO Z ARIZCE SPOLEČNOSTI

Virtuální univerzita třetího věku

BAROKNÍ ARCHITEKTURA V ČECHÁCH

3 vyučovací lekce

ZDARMA

8., 15. a 22. října 10.00 hodin

Průběh kurzu: 8. října: Úvodní lekce, 15. října: Lekce o etice, 22. října: Lekce o etice a společnosti.

Průběh kurzu: 8. října: Úvodní lekce, 15. října: Lekce o etice, 22. října: Lekce o etice a společnosti.

Průběh kurzu: 8. října: Úvodní lekce, 15. října: Lekce o etice, 22. října: Lekce o etice a společnosti.

témat – liberecký filozof PhDr. Jan Šolc se bude ve svých přednáškách věnovat etice, její historii i etickým problémům současnosti. Doc. Martin Pavlíček nabídné poutavý výklad o architektuře 17. a 18. století v Čechách a na Moravě. Semestr zahájíme 6. října, ale

ke studiu je možné se připojit až do 13. října. Více informací na: www.kvkl.cz/vu3

Pro zájemce o vzdělávání v oblasti informačních technologií připravujeme další běh cyklu **Jak na iPad**. V jeho průběhu se účastníci naučí základy praktického využívání iPadů, jak pracovat s internetem, fotografovat, nahrát si

CO SE NAUČÍTE?

- ✓ Základy praktického využití iPadu
- ✓ Jak pracovat s Internetem, fotografovat, nahrát si do oblíbené knihy a noviny
- ✓ Jak používat iPad ke navigaci a cestování
- ✓ Krátkost praxe, teorie, rychlost a jednoduchost
- ✓ Jak používat systémy z iPadu do PC a obráceně
- ✓ Jak pracovat a telefonovat s iPadem
- ✓ ...a mnohá další

JAK NA iPad

Kurz pro seniory

3 vyučovací lekce

ZDARMA

8., 15. a 22. října 10.00 hodin

Průběh kurzu: 8. října: Úvodní lekce, 15. října: Lekce o etice, 22. října: Lekce o etice a společnosti.

Průběh kurzu: 8. října: Úvodní lekce, 15. října: Lekce o etice, 22. října: Lekce o etice a společnosti.

Průběh kurzu: 8. října: Úvodní lekce, 15. října: Lekce o etice, 22. října: Lekce o etice a společnosti.

knihy a noviny, jak používat iPad ke spojení s rodinou a přáteli a spoustu dalších dovedností užitečných pro každodenní život. Celý seminář má tři výukové lekce, každá trvá 120 minut, první z nich je určen seniorům a proběhne ve dnech 8., 15., a 22. října vždy od 10 hod. Následovat budou semináře uzpůsobené potřebám neslyšících a nevidomých uživatelů. Semináře proběhnou v rámci projektu, který chce představit iPad jako nástroj ke zkvalitnění a zjednodušení života seniorů a lidí s postižením, jako nástroj, který může nabídnout přístup k informacím a ke vzdělání. **Děkujeme Nadaci Charity 77 za finanční podporu projektu.**

Pro všechny...

Poprázdninovou nabídku doplní **cyklus přednášek Člověk v labyrintu poznání**, který realizujeme ve spolupráci se společností Aperta s. r. o. Zkušení lektoři nabídnou nejenom teoretické informace, ale i praktické rady do běžného

života. Cyklus jsme zahájili již v září přednáškou s názvem Chvála zvědavosti, následovat budou přednášky, které se budou věnovat dalším zajímavým tématům, jako jsou např. komunikační typologie, trénování paměti, partnerská komunikace, čínská medicína a další.

Dana Petrádesová

Letními úpravami prošla naše kavárna Café Library

Má nový, velmi příjemný vzhled lákající k odpočinku nad šálkem výborné kávy. Kromě nového interiéru se můžete těšit na i na novinky v nabídce. Přijďte nás navštívit!

Těšíme se na Vás
v otevírací době.

Po, St, Čt	9.00 – 17.30 hod.
Út	10.00 – 17.30 hod.
Pá	9.00 – 17.00 hod.
So, Ne	ZAVŘENO

Krátce z knihovny

V září opět odstartovaly odpolední programy pro děti

Každé úterý pro Vás připravujeme zajímavé odpolední pořady a určitě si vybere každý. Na setkávání malých spisovatelů nebo těch, kteří se o psané slovo teprve pokoušejí, zve **Literární klub**. Společné čtení, hraní a tvoření nabízí kroužek **Z Pohádky do pohádky**, pro zájemce o zábavné pokusy, vědecké hračky nebo hlavolamy připravujeme program **Hrajeme si, přemýšlíme a vyrábíme**. Trojici pořadů doplňuje novinka letošního roku – hravé hudební pásmo pro rodiny s dětmi s názvem **Vrátko k muzice**. Aktuální informace o termínech konání najdete na webu knihovny (Dětská knihovna).

Knihovnu navštívili kolegové z Kazachstánu

Na začátku srpna navštívila naši knihovnu v rámci studijního pobytu v České republice skupina knihovnic z Kazachstánu. Kolegyně převážně z univerzitních a odborných knihoven si prohlédly knihovnu a synagogu, cestu do Liberce pak využily také k návštěvě dalších zajímavostí, které naše město nabízí. Podle slov jedné z účastnic se jim u nás v knihovně velmi líbilo, načerpaly zde mnoho zajímavých a podnětných poznatků.

Děti z Vesce mají nové dětské oddělení

Přes léto jsme připravili překvapení pro děti, které navštěvují naši pobočku ve Vesci. Mladší děti, které dosud do knihovny chodí s rodiči, budou moci využít menší dětský koutek a vybírat z knížek určených pro jejich věkovou kategorii. Starším dětem od 9 let jsme vymezili celou jednu místnost, kterou budou moci využít pro klidný výběr literatury nebo k diskusi se svými vrstevníky.

Přes léto jste si nejvíce půjčovali...

Zajímá Vás, které tituly jste si nejvíce půjčovali během léta a na dovolenou?

Nejvíce z Vás si na letní dny vybralo román amerického spisovatele Johna Greena *Hvězdy nám nepřály*. Následoval humoristický román *Stoletý stařík, který vylezl z okna* a zmizel Jonase Jonassona. Třetí příčku v oblíbenosti obsadil *George Orwell s Farmou zvířat* a o čtvrté a páté místo se dělily dva veleúspěšné detektivní romány *Krev na sněhu* od Joa Nesbøho a *Paganiniho smlouva* Larse Keplera.

Mezi zvukovými dokumenty vás nejvíce zaujaly audioknihy detektivního žánru: *Policie* (Jo Nesbø, čte Hynek Čermák), *Konec voší sezóny* (Denise Mina, čte Jaromír Meduna) a *Hypnotizér* (Lars Kepler, čte Pavel Rímský).

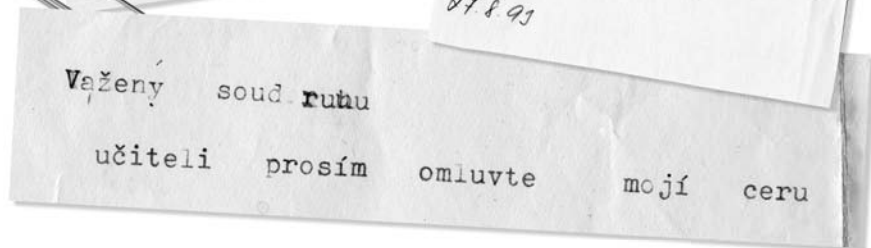
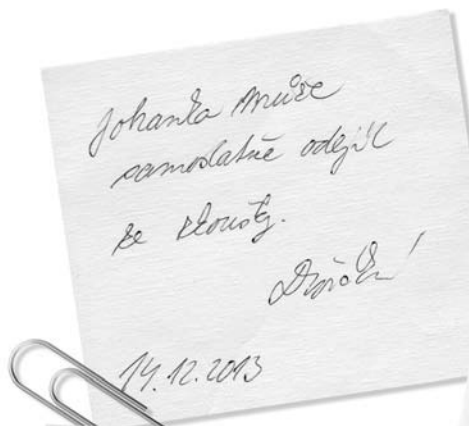
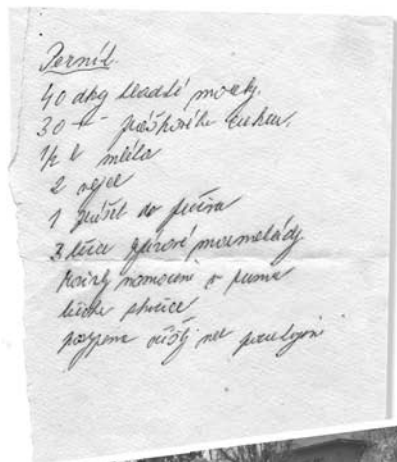
Tvoří knihovníci a přátelé knihovny

Co se našlo v knihách aneb Jedinečná sbírka záložek

Na našich facebookových stránkách se již několik let občas objevují nálezy z vrácených knih. Rozhodli jsme se tuto sbírku zpřístupnit také čtenářům Světlíku, kteří třeba na Facebook nezbrousí.

Poprvé jsme sbírku představili na výstavě k deseti letům existence nové budovy knihovny před čtyřmi lety. Poněvadž se rozrostla, bylo třeba ji uspořádat. V tomto čísle znovu přinášíme ukázky z vděčné kategorie Krátké vzkazy.

Kateřina Trojanová

Berní správa -

Olomouc

Ref. *12*

dne

7/11 192*5*

Předvolání.

Vaše Blahorodí se zve, abyste se osobně dostavil(a) do *5* dnů v úředních hodinách
(všední dny od *8* hod. ráno do *12* hod. dopol.) k berní správě - *Olomouc*
Palácůvův dv. čis. *12* do úřadovny čis. *12* v *I* poschodí
k projednání záležitosti týkající se

*Vašeho odvolání proti dani výdělkové z obchodu
zejména s mléčnými výrobky*

a vykázal(a) se tímto předvoláním.

~~K jednání jest přinesti:~~

Z příkazu:

Olomouc
16. říd.

Uklidit
čist
čist
čist se
do
Ranikým
} *pořádně*

z náměstí přijde mezi
školem a kostelem nahoru.
(možná švestková alej)
Havlíkova

farma mezi Vítkovem a Fyzikantem

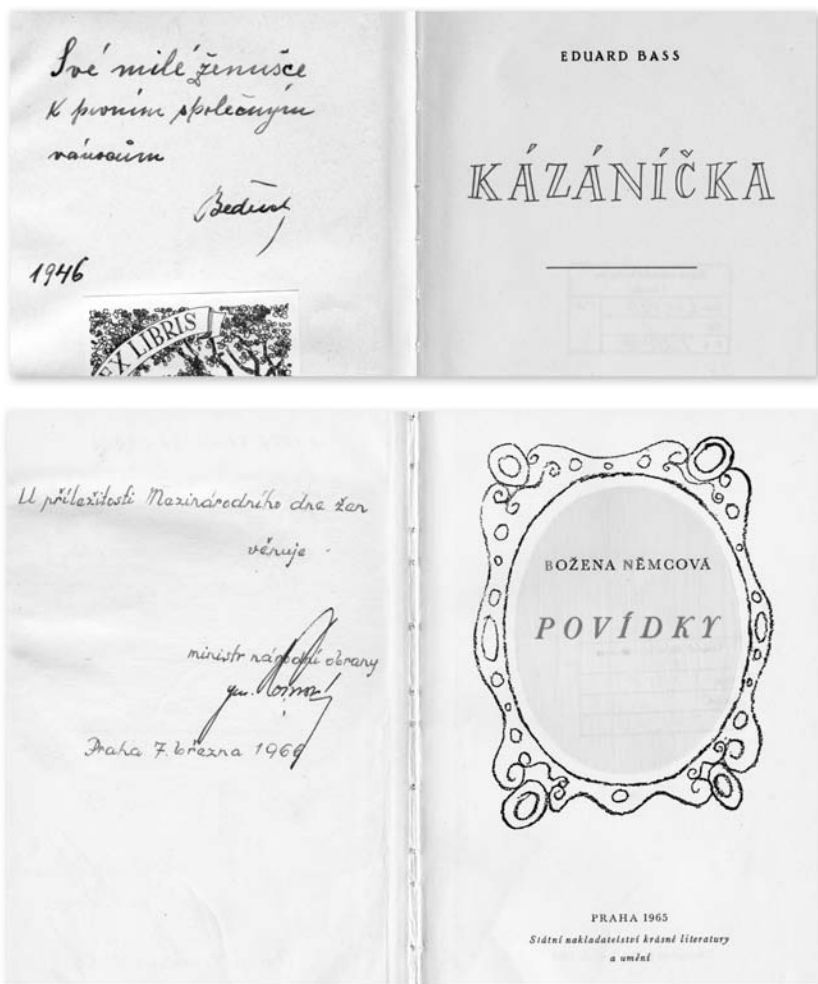

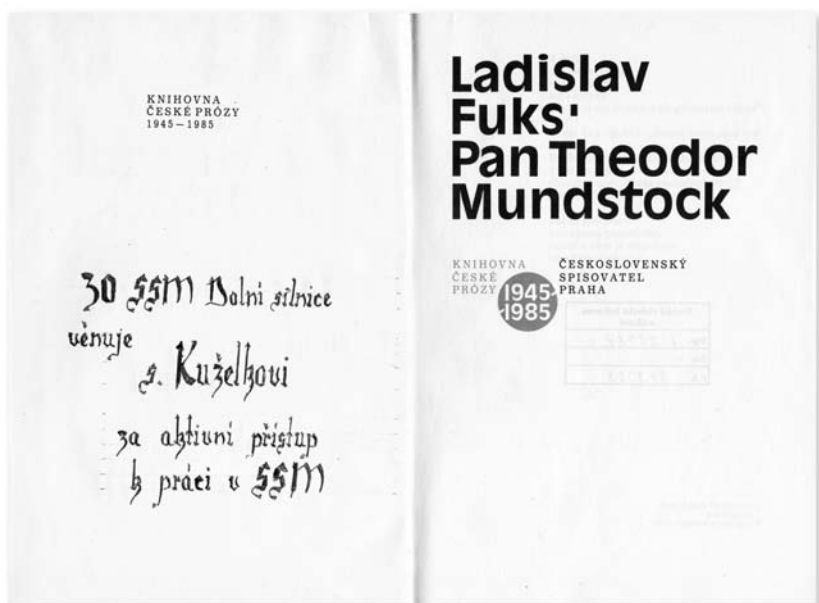
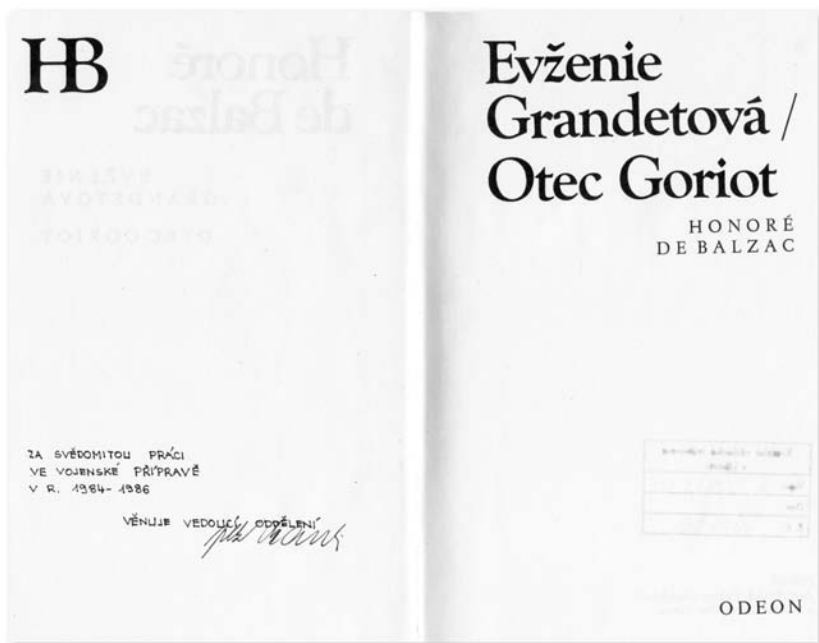
Tuto knihu věnuji... z darů našich čtenářů

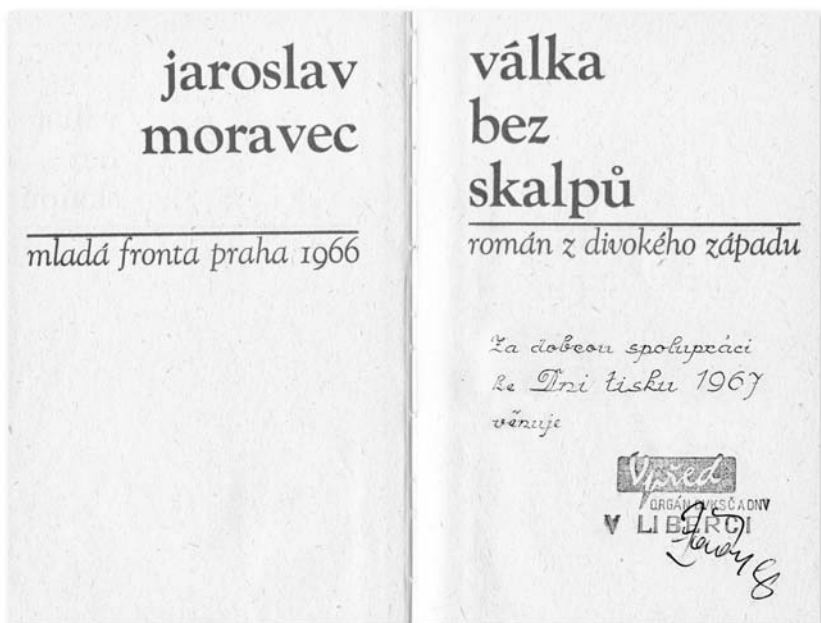
Ve fondu naší knihovny najdete také knihy, které byly původně zakoupeny pro někoho jiného. Sloužily jako vhodný dárek při nejrůznějších příležitostech, ať již v soukromí rodiny, mezi přáteli nebo při oficiálních příležitostech – ve škole,

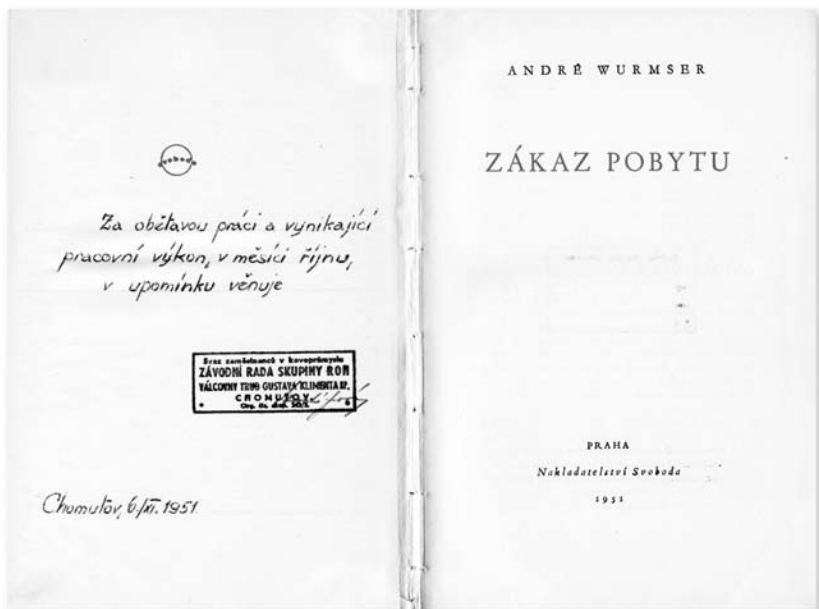
v práci, dokonce i na vojně. Knihami se sice stále obdarováváme, ale již zřídka v nich bývá osobní věnování darujícího (o institucích ani nemluvě).

Taňa Holčáková

Z regionu

Diplom za moderní knihovnické a informační služby v soutěži Vesnice roku Libereckého kraje 2015

Obec Mříčná na Semilsku hostila ve středu 12. srpna 2015 představitele Libereckého kraje v čele s hejtmánem Martinem Půtou, zástupce Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva zemědělství, Spolku pro obnovu venkova ČR a Svazu měst a obcí. Společně s nimi představitele 15 obcí, které se zúčastnily letošního ročníku soutěže Vesnice roku Libereckého kraje, a hosty z dalších měst a obcí Libereckého kraje. Největší skupinu účastníků slavnosti však tvořili občané Mříčné, kteří se přišli radovat společně se svou starostkou ze Zlaté stuhu, kterou obec spolu s titulem Vesnice roku Libereckého kraje roku 2015 získala. Další významná ocenění obdržely obce: Bozkov (okres Semily) Modrou stuhu – za společenský život, Prysk (okres Česká Lípa) Bílou stuhu – za činnost mládeže, Kruh (okres Semily) Zelenou stuhu – za péči o zeleň a životní prostředí, Všeň (okres Semily) Oranžovou

stuhu – za spolupráci obce a zemědělského subjektu. Kromě hlavních ocenění hodnotitelská komise, jejímž členem je vždy i zástupce Svazu knihovníků a informačních pracovníků, udělila dva diplomy spojené s odměnou 10 000 Kč – Diplom za vzorné vedení obecní kroniky a Diplom za moderní knihovnické a informační služby.

Diplom za moderní knihovnické a informační služby spolu s šekem na 10 000 Kč obdržela obec Radimovice.

Z rukou statutární náměstkyně hejtmana PhDr. Hany Maierové a náměstka hejtmana Marka Pietera jej převzala starostka obce Mgr. Dagmar Šrytrová.

Obec Radimovice leží v bezprostřední blízkosti zámku Sychrov, rozlohou i počtem obyvatel kolem 300 se řadí spíše k menším obcím Liberecka. Nahlédneme-li však do aktualit nebo zpravodaje na webových stránkách obce, vidíme, že žije bohatým kulturním

a společenským životem. Jeho nedomyšlitelnou součástí je i Místní knihovna v Radimovicích.

Knihovnu v současné době vede paní Ludmila Fraňková. Navazuje na vynikající činnost bývalé dlouholeté knihovnice paní Jaroslavy Hlavaté, která v knihovně odvedla velký kus práce při zavádění automatizovaného knihovního systému. Knihovna dosahuje stabilně velmi dobrých výsledků – registrovanými čtenáři je 14 % obyvatel obce, průměr 6,3 výpůjček na 1 obyvatele ji řadí mezi nejlepší na Liberecku. Radimovická knihovna nabízí své služby v rekonstruovaných prostorách budovy obecního úřadu. Pro veřejnost je otevřena 4 hodiny týdně. Čtenáři všech věkových kategorií si mohou vybrat z 3 600 knih a 8 titulů časopisů. Knihovní fond je doplňován z prostředků obce, která na nákup knih a časopisů věnuje ročně více než 10 000 Kč (v průměru 34 Kč na 1 obyvatele) a byla jedna z prvních na Liberecku, která podpořila zavedení automatizovaného knihovního systému. Pestrou nabídku knih doplňují soubory novinek z výměnných fondů Krajské vědecké knihovny v Liberci. Uživatelům je k dispozici

meziknihovní výpůjční služba, návštěvníci mohou v knihovně využívat bezplatný přístup k internetu i možnost připojení svého zařízení k internetu prostřednictvím Wi-Fi. Obec společně s knihovnou každoročně pořádá pro děti „Noc s Andersenem“, připojuje se tak ke stovkám knihoven v Česku i zahraničí, které touto akcí podporují dětské čtenářství. Velmi dobře lze knihovnu hodnotit i z hlediska doporučených standardů veřejných knihovnických a informačních služeb – plní 5 ze 7 sledovaných ukazatelů.

Plně automatizovaný provoz knihovny (knihovna se současně době zapojila do regionálního knihovního systému Clavius REKS s datovým centrem v KVK v Liberci), katalog přístupný prostřednictvím internetu odkudkoliv 24 hodin denně, 7 dní v týdnu, a vlastní webová stránka knihovny – <http://knihovna.radimovice.cz/> – to vše dokazuje, že i obecní knihovna může poskytovat služby na vysoké odborné úrovni.

Jaroslava Starcová

členka hodnotitelské komise

Vesnice Libereckého kraje roku 2015

foto: Liberecký kraj

Projekt Příběhová knihovna v Městské knihovně Semily

V květnu letošního roku se semilská knihovna na jeden celý týden stala knihovnou příběhovou. Hostili jsme herce a vypravěče z neziskové organizace Storytelling o. s., kteří pro nás připravili program přímo „na míru“.

Storytelling je ve zkratce řečeno vyprávění příběhů. Je to návrat a znovobjevování hluboce zakořeněné tradice vyprávění. Je to ta nejpřirozenější lidská činnost i umění zároveň. Storytelling je specifická divadelní disciplína,

kteřá využívá mnoha druhů cvičení, her a především představitosti vypravěčů, kteří jsou zároveň autory a interprety příběhu. Vyprávíme všichni a často. I tuto schopnost můžeme ovšem jako každou jinou rozvíjet, zdokonalovat a používat.

Během čtyř dnů jsme uspořádali čtyři představení pro školy a dvě večerní pro veřejnost. S lektorkou Dominičkou Šindelkovou proběhl tříhodinový seminář pro knihovníky, lektory, pedagogy, rodiče a každého, koho zajímá vyprávění příběhů, během kterého jsme se naučili, jak vytvořit a vyprávět příběh.

Souběžně v tomto týdnu probíhal i dvoudenní odpolední workshop pro budoucí účastníky přehlídky vypravěčů „Čteme všichni, vypráví jen někdo“, jejíž regionální kolo knihovna každoročně hostí.

Velký úspěch mezi pedagogy i studenty sklídilo především představení Všichni Teigeho muži, při kterém se před námi na jevišti zjevili tři básníci poetisté, a to Konstantin Biebl, Vítězslav Nezval a Jaroslav Seifert.

Naši příběhovou knihovnu navštívili žáci, studenti, pedagogové, rodiče a z řad semilské veřejnosti všichni, které fascinuje vyprávění příběhů. Bylo jich bezmála 500. Potvrdilo se nám tedy to, co už dávno víme, že literatura a příběhy jsou neoddělitelně spojeny. A k jednomu takovému spojení došlo v jednom květnovém týdnu v semilské knihovně prostřednictvím projektu Příběhová knihovna.

Projekt podpořilo Město Semily, Ministerstvo kultury prostřednictvím grantového programu Knihovna21 a kino Jitřenka Semily.

Alena Matěchová

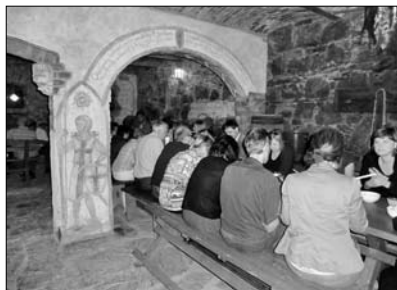
Středověká literární vycházka – EUREX – Knihovny

12. června 2015 se uskutečnila na pozvání polských kolegů z Jelení Hory literární vycházka, která tentokrát vedla po místech, kde se odehrávaly nejen historické události, ale i literární děje. Téměř třicet účastníků z Čech, Německa a Polska se podívalo do rytířské věže v Sedlečíně (Siedlęcín), na hrádek

ve Vleni (Wleni) a poslední zastávka byla v Kopańci, kde na nás čekalo kulturní překvapení.

Nenápadná středověká věž v Sedlečíně nás překvapila nejen svým umístěním nad řekou Bobr, ale hlavně vnitřním zachovalým prostorem. Zejména fresky, které se datují do 14. století a zobrazují rytíře Lancelota a jeho milou Guinevru, byly ohromující a patří k nejstarším gotickým památkám v Polsku. Na zřícenině hrádku ve Vleni jsme putovali kamenitou a příkrou stezkou Svaté Hedviky, odměnou nám byl krásný výhled do okolí z hradní věže. Na vrcholku věže jsme si navzájem představili spisovatele, jejichž tvorba se středověku věnuje (např. Vaňková, Beyer, Vondruška). Literární vycházku

jsme zakončili v soukromé krčmě, jež majitel nás nejen přivítal ve středověkém oblečení, ale pohostil nás kašemi sladkými i slanými podávánými na hliněných miskách. Středověký charakter pohoštění dotvářelo i přítomí a světla svíček.

Nezbývá než poděkovat polským kolegům za perfektně připravený zážitek. Na polské straně hranice nás čeká vždy nějaké překvapení, o kterém běžný Čech vůbec nemá povědomí.

Blanka Konvalinková

Jsi „oční pravák“, nebo „oční levák“?

Většina z nás má dvě oči a každé z nich vidí svět trochu z jiného úhlu. Nevěříš? Natáhni ruku se vztyčeným palcem a dívej se na něj střídavě pravým a levým okem – palec bude zdánlivě poskakovat ze strany na stranu.

Když pozorujeme nějaký předmět oběma očima najednou a máme na něj zaostřeno, vidíme ho samozřejmě jenom jednou, protože ony dva trochu odlišné obrazy – z pravého oka a z levého oka – se v našem mozku složí v jediný „3D“ obraz pozorovaného předmětu. Pokud ale na nějaký blízký předmět zaostřeno nemáme, vidíme ho dvakrát: zase vztyč palec, ale tentokrát jej drž blízko očí a dívej se jakoby skrz něj na nějaký vzdálenější předmět – vidíš palec dvakrát?

Jestliže tedy vidíme pozorovaný předmět každým okem zvlášť, věříme oběma obrazům stejně, nebo jednomu z nich trochu víc? A pokud jednomu víc, tak kterému: obrazu z pravého, anebo z levého oka? Určitě už tušíš, že někdo to má tak a jiný naopak. A jak to tedy máš ty – jsi oční pravák, nebo levák? Anebo položme tutéž otázku trochu odbornějším jazykem: které tvé oko je dominantní? Pokus bude opět

velmi jednoduchý. Spoj palec a ukazovák libovolné ruky v kroužek, vyber si nějaký vzdálenější předmět a kroužek umístí před své oči tak, abys viděl vybraný předmět uvnitř kroužku. Hotoovo? A teď si všimni, že kroužek vidíš každým okem zvlášť, čili že vidíš dva kroužky. Do kterého z nich jsi umístil ten vzdálenější předmět? Pokud do toho, který vidí tvé pravé oko, pak je tvé pravé oko dominantní – jednoduše řečeno, pravému oku věříš trochu víc než levému. A naopak. Máš-li takovou možnost, udělej průzkum mezi více lidmi (ve třídě, na rodinné oslavě...) a zjisti, kolik je mezi nimi „očních praváků“ a kolik „očních leváků“. Platí při tom, že skuteční praváci jsou také „očními praváky“ a naopak?

Popsané experimenty patří mezi „Pokusy (téměř) bez pomůcek“, kterým se budeme věnovat na prvním „Hrajeme si, přemýšlíme a vyrábíme“ v novém školním roce, které se uskuteční v úterý 22. září od 16.00 hodin v Knihovně pro děti a mládež. Není třeba se předem registrovat, vstupné je dobrovolné. Máš-li čas a chuť si vědecky pohrát, těšíme se na tebe.

Zdeněk Rakušan

Máj – měsíc poezie

Výsledky XXIII. ročníku literární soutěže

I. kategorie (6–9 let)		<i>15 soutěžících</i>
1. místo	Daniela BĚHOUNKOVÁ (9 let) ZŠ Mozartova, Jablonec n. Nisou	Vánoční kapr
2. místo	Anna TŘEŠŇÁKOVÁ (9 let) ZŠ Světlá p. Ještědem	Vyrábění
3. místo	Leona KOŠKOVÁ (9 let) ZŠ Raspenava	Lachtan
Čestné uznání	Nella SKALICKÁ (9 let) ZŠ, ZUŠ a MŠ Frýdlant	Škola
II./a kategorie (10–12 let)		<i>12 soutěžících</i>
1. místo	Jaroslav VAJSEJTL (12 let) ZŠ Česká, Liberec	Dřevorubec
2. místo	Vojtěch PIROCH (10 let) ZŠ Mozartova, Jablonec n. Nisou	Paví pírkó
3. místo	Karolína RUDOLFOVÁ (10 let) ZŠ, ZUŠ a MŠ Frýdlant	Knížka
Čestné uznání	Barbora DUŠKOVÁ (12 let) ZŠ Česká, Liberec	Slavík
II./b kategorie (12–14 let)		<i>18 soutěžících</i>
1. místo	Zuzana MALEČKOVÁ (14 let) ZŠ Lesní, Liberec	Sama
2. místo	Kateřina VELÍČKOVÁ (14 let) ZŠ E. Beneše, Písek	Dívka s balónky
Čestné uznání	Kristýna FĚROVÁ (14 let) ZŠ Česká, Liberec	Umění života
III. kategorie (15–18 let)		<i>14 soutěžících</i>
1. místo	Romana PACÁKOVÁ (15 let) ZŠ Ještědská, Liberec	„Šedá jako...“
2. místo	Tereza CSIBOVÁ (15 let) Podještědské gymnázium, Liberec	Báseň o tichu
3. místo	Ester MERUNKOVÁ (15 let) ZŠ a MŠ Hejnice	Podzim
Čestné uznání	Ondřej ULHRACH (17 let) ZUŠ Liberec	20. 3. 2015 7:09

Nejvtipnější rým

Barbora DUŠKOVÁ (12 let)
ZŠ Česká, Liberec

Slavík

„Pak jen projel osobák,
Chudák přišel o zobák“

I. kategorie (1. místo)

Daniela Běhounková

VÁNOČNÍ KAPR

Kapr pluje ve vaně,
tváří se dost naštvaně.
Copak kapře? Co ti chybí?
Mlčenlivé jsou ty ryby!
Housku hodím do vany,
kapr je furt našťvaný.
Blíží se už Štědrý večer,
být já kaprem, to bych brečel.

II./a kategorie (1. místo)

Jaroslav Vajsejtl

DŘEVORUBEC

Dřevorubec dřevo kácel,
seknul se a vykřvácel,
vykřvácel celičky,
neměl krevní destičky.

II./b kategorie (1. místo)

Zuzana Malečková

SAMA

Sama, jak sebevrah před stisknutím spouště.
Sama, jak kapka uprostřed pouště.
Sama, jak loďka na širém moři.
Sama, jak svíčka, co z posledních sil hoří.
Sama, jak medvídek uprostřed skládky.
Sama, když konce neberou hádky.
Sama.
Chce zpívat, ale je němá.
Uprostřed duhy — smutná a šedá.

Výtvarná soutěž „Legendární hrdinové pohraničí“ – EUREX – Knihovny

Výtvarná soutěž, která se v tomto roce koná v Euroregionu Nisa už po deváté, tentokrát dostala nový název, ale české, polské a německé (lužickosrbské) děti kreslily a modelovaly jako v předchozích letech Krakonoše nebo Krabata. Polští organizátoři vyhlásili začátek soutěže už na jaře, do června se pak ve všech třech zemích shromažďovaly výtvarné práce. V Čechách to byl letos rekordní počet 140 výtvarů dětí ze Semilska, Liberecka a Jablonecka.

Koncem srpna se v Jelení Hoře konalo zasedání odborné poroty, jemuž předcházela seminář, ve kterém se členové poroty a pozvaná veřejnost seznámila s rozdílnými pohledy na Krakonoše a Krabata v jednotlivých zemích. Německá přednášející, paní Hana Schön, hovořila o mytologii postavy Krabata

v lužickosrbské tradici. Marek Sekyra popsal historii tradice Krakonoše v českých zemích a svůj výklad doplnil i o současné vnímání Krakonoše jako postavy z večerníčkovských Krkonošských pohádek či z filmu Krakonoš a lyžníci. Spojovatelem obou tradic byl bezesporu liberecký spisovatel Otfried Preussler, který se ve své tvorbě věnoval jak Krakonošovi (Moje knížka o Krakonošovi), tak Krabatovi – v knize Čarodějův učeň. Přednáška polského geologa a geografa Andrzeje Paczose se zabývala Krkonošemi a jejich fenoménem pro lidi v minulých dobách, kdy majestátnost, odlišnost krajiny a počasí hor vybízelo obyvatele podhůří ke vzniku bájí a pověstí. Z nich potom vycházela i prvotní představa postav Krakonoše.

SVĚT VELETRHŮ A SOUTĚŽÍ

Po semináři se odborná porota věnovala výběru prací, které budou oceněny a zveřejněny na putovní výstavě. Vybrané kresby se stanou součástí kalendáře na rok 2016. Čeští účastníci byli v tomto ročníku velmi úspěšní a stali se vítězi hned dvou kategorií. Slavnostní

předání cen nejlepším dětem se uskutečnil v Krkonošské knihovně v Jelení Hoře v sobotu 10. 10. 2015.

Všem účastníkům soutěže děkujeme a vítězům gratulujeme!

Blanka Konvalinková

Výsledky výtvarné soutěže:

I. kategorie (7–10 let)

1. místo	Lucie FARSKÁ	Česko
2. místo	neuděleno	
3. místo	Skupina Přírodní klub KORÍNEK Semily	Česko

II. kategorie (11–13 let)

1. místo	Sofia LIZAK	Polsko
1. místo	Společná práce 14 dětí – KNIHOVNA SEMILY	Česko
2. místo	Kalina JAŠKO	Polsko
2. místo	Angelika URBANIAK	Polsko
3. místo	neuděleno	

III. kategorie (14–16 let)

1. místo	Lisa SCHOLTYSEK	Německo
2. místo	Eliza HARTEL a Izabela ONSOWICZ	Polsko/Německo
2. místo	Luiza ROSE	Německo
3. místo	neuděleno	

IV. kategorie (16–19 let)

1. místo	Eva LEDNOVÁ	Česko
2. místo	Alexandra ZAJÍČKOVÁ	Česko
3. místo	Johana PETRÁČKOVÁ	Česko

Čestné uznání

čestné uznání	Andrzej FERSZLER	Polsko
čestné uznání	Miriam Anna JIRSÁKOVÁ	Česko
čestné uznání	Denisa KNAPOVÁ	Česko
čestné uznání	Tomáš KOŇÁK	Česko
čestné uznání	Adéla SAVRUKOVÁ	Česko
čestné uznání	Nikola TABOR	Polsko
čestné uznání	Karolina WITWER	Polsko

LIBERECKO

v české krásné literatuře XI.

Severní Čechy v literatuře Májovců

M a r e k S e k y r a

Ve druhé polovině 19. století se skupina básníků a prozaiků (Jan Neruda, Vítězslav Hálek, Karolína Světlá, Adolf Heyduk, Rudolf Mayer a Václav Šolc) rozhodla navázat na odkaz Karla Hynka Máchy, Karla Havlíčka Borovského a Karla Jaromíra Erbena, umělci se v nastalém období Bachova absolutismu zaobírali mj. problematikou městského života a současných sociálních problémů, byla založena řada spolků a začala vycházet nová periodika, zejména Národní listy.

Ústředním spojujícím dílem skupiny se roku 1858 stal almanach *Máj*. Jako redaktor byl uveden **Josef Barák** (26. ledna 1833, Praha – 15. listopadu 1883, Praha), neboť jeho hlavním inspirátorem Nerudovi a Hálkovi nebylo tehdy ještě potřebných čtyřia dvacet let. Barák je mj. autorem článku *Milionář Liebig a novomódní otrokářství*, vydaného v politickém časopisu *Svoboda* 10. července a 10. srpna 1870 pod šifrou F. G. Poměrně zajímavý a obsáhlý článek se osobností libereckého továrníka zabývá v souvislosti s tzv. svárovskou stávkou z téhož roku (tanvaldskými

dělníky započatou pochodem za zpěvu písně *Tam pod těmi Krkonošmi*) a tím, jak mu byly vyměřeny daně.

Johann Liebig

Hlavní představitel Májovců **Jan Neruda** (9. července 1834, Praha – 22. srpna 1891, Praha) je notoricky známý svým nelichotivým fejtonem o Liberci. Napsal jich však o dění ve městě mezi lety 1864–1867 mnohem více a je možné si je přečíst v publikaci Jana Štovička *Jan Neruda a Liberec*

z roku 1984, o onom známém píše i Hana Rudová v další Zprávě České besedy *Šest představitelů české kultury o Liberci* z roku 1969. K Liberecku měl Neruda vztah i díky své lásce ke Karolině Světlé, v době vzniku fejetonů však už byl jejich vztah ukončen. Opustíme-li hranice Liberecka, nalezneme zmínku ze severních Čech také např. ve fejetonu *Káva a čaj ve Studiích, krátkých a kratších 2* (1876), a to o Děčíně (*v hraběcích thunovských sklenících uzdalo se jí (kávě) trochu zdomácnět*), či z *Menších cest* (1877) o tomtéž místě (a Podmoklech, Labi, Ouští – Ústí) ve fejetonu *V českém přístavě*:

„Myslíš jsem si: přšet tam bude taky, to se rozumí; ale krajina je tam tak krásná, že její krása už je náhradou, i když se díváš na ni jen z okna. Jsem zamilován do tohoto koutku české vlasti, je to koutek půvabný, rajský, a ročně si sem zajedu alespoň jednou. Radím ten výlet každému. Do Ouští po dráze, pak parníkem až sem, dráhou zas nazpět do Prahy – výlet jen jednodenní, takhle pro neděli. Ty břehy labské, ta kotlina podmokelská! Podobají-li se ty břehy široce a volně vystupujícím schodům, je ta kotlina pak architektonickou jich „lucernou“; připodobníš-li je k šťavnatým, zeleným dvěma stonkům, houpá se na jich konci podmokelská kotlina jako květná koruna.

A vskutku, jakmile se podíváš jen z okna ven, už máš radost. Údolí jsou samá vlnící se mlha, každý kopec má svou šedivou čepici, přec je to krásné. Ostatně není ani tak zle, pod deštníkem možno si přece vyjít a studovat rozdíl mezi průmyslovou Podmoklí a elegantním Děčínem, vypaďajícím – i s tou travou na náměstí – jako nějaká malá residence venku v Německu.

Tolik úředních oznámení, příkazů a zákazů jako zde není as nikde ve světě, skoro na každém nároží skví se nějaké. (...) Mezi Děčínem a Podmoklí pne se, pět a půl sáhlů nad Labem, pěkný řetězový most, z něhož rozkošná vyhlídka.“

Jan Neruda

Tamtéž nalezneme fejeton *O letních výletech*, v němž Neruda např. čtenáři radí, že: „... za měsíc sezná severozápadní lázně české, Mariánské, karlovarské, teplické... Za čtrnáct dní... Sněžku, Krkonoše, pověstné Abrbašské skály... Necelý týden stačí... na romantiku Jizery, Turnov, Hrubou a Malou Skálu... Za tři dny může navštívit Říp, Roudnici, Litoměřice, ... pak Mělník a Kořín.“ Ve fejetonu *Na venkově* píše: „Luhy a háje bohatého Polabí, za ním modravé hory v rozložité a nekonečné čáře – Sedlo a Košťál, Zaječ vrch a Radobýl – tam zas v protějším úhlu světa Houska a Bezděž. – A za mnou Říp!“

Nakonec zmiňme ještě fejeton *V Rezku*, v němž popisuje svou cestu do severovýchodních Čech, čímž se alespoň na dohled přiblížil Krkonošům (zmiňuje např. krkonošské tkalce, ačkoli za „výběžky šedých krkonošských hor“ označuje i oblast Teplicko-adršpašských skal, kam také zavítal a strávil „hodinku v krkonošské restauraci“ a které popisoval jako výsledek hry Krakonoše, když již „byl syt opravdového králování na tiché Sněžce“).

V beletristickém díle Jana Nerudy nenajdeme příliš mnoho zmínek o Liberecku. V básnickém díle bychom snad mohli za ohlas Němci osídlených oblastí Čech považovat verše z básně *Kde domov můj z Dodatků ke Knize veršů časových a příležitostných*: *Tam, kde Němci na mráz troubí, / kde svoboda hledá houby, / kde len ještě nedorost / lepším Čechům pro radost, / kde na slovo šibenice, / [:tam – ach na ní domov můj.:]*. V *Povídkách malostranských* (1878) nalezneme v povídce *Figurky* z reálií Liberecka jen Valdštejnovo jméno v souvislosti s obrazem „kapucínského kázání z Valdštynova tábora“. V *Arabeskách* (1864), konkrétně ve *Dvou divadelních kupletech – Kupletu oněginském* – čteme, že: „před světem z prken... / ... duch vnímavý jak parou rychle zraje; / nepovznese se sice k výši Krkonošů... / však každý něco najde duchu svému...“. V širší oblasti severních Čech se pak – ač jen názvem – ocitneme díky dílku *Z Litoměřického kalendáře*, známého brakovými povídkami.

Od Jana Nerudy údajně pochází pojem Český ráj, do něhož zavítal v roce 1876, kdy se léčil v tehdejších lázních Sedmihorky. V letech 1882 a 1886 byl

zase hostem v jiných severočeských lázních v Dubí u Teplic.

Vítězslav Hálek (5. dubna 1835, Dolínka u Mělníka – 8. října 1874, Praha) navštívil Liberecko v roce 1874 a zprávu o tom podal v *Krkonošských črtách* (popisují Hálkovy zážitky na česko-pruských hranicích, u vodopádů Mumlavy, Zaklu (Zackenfall, dnes Wodospad Kamieńczyka u Szklarske Poręby) a Labe, z Labské louky a od pramene Labe, vzhledem k velké rozsáhlosti textu neuvádíme ukázkou, ale doporučujeme jeho celé přečtení), později zařazených do sborníku *Obrázky z cest*.

Vítězslav Hálek

V nich nalezneme hned v úvodu zprávu o Hálkově cestě do Budyšína (*Národní slavnost v Budyšíně*), kde se setkává se skupinou Čechů z Nové Paky a líčí neradostné osudy Lužických Srbů a Lužice, notně změněné

od dob, kdy se Slované „s *Labem tlačili až k severním mořím*“. Osamocenou stopou z Liberecka je zde také zmínka o příteli Havlíčka Borovského, jistém dr. Schwarzovi Českodubském, v první části cestopisné črty *Caribhad a jeho život* a v *Cestopisu na Oupor* pak zmínka o Krkonoších v následujícím textu:

„*Mělnická krajina! Když se na ni zasměje slunce, odpovídá úsměvem rozsáhlá rovina, v jejímž středu v leslé modro odívá se Říp; a chce-li se nebe kaboniti, Říp to cítí nejprve, zahalí si čelo a po něm přestane se usmívatí krajina. Není romantická, ale když praotec Čech ji uviděl tak otevřeně přímou s Řípem, zalíbila se mu a usadil se v ní. (...) Jest v ní kus země, kde Vltava s Labem se počínají umlouvatí o společnou pouť, kde Vltava Labi vypravuje o Šumavě a toto Vltavě o Krkonoších. Jest v ní místo, kde jedna řeka s druhou se hádá o přednost své kolébky: Vltava vynášá Šumavu, Labe vynášá Krkonoše. Jest tam místo, kde Vltava jako na ukázkou a na pochluvení přinesla s sebou kus Šumavy a Labe na ukázkou a na pochluvení kus Krkonoše – hádejte sami, zdali jsou lepší Krkonoše, zdali jest lepší Šumava. Tam to máte obojí v jednom, kus toho i onoho; máte to v onom jazyku, v onom úzkém pruhu půdy, která dělí ještě Vltavu a Labe, než se sejdou docela. Ale nechť mají Krkonoše přednost, nechť má přednost Šumava: kdo ten jazyk navštíví, pozná, že mají obě řeky krásnou – přeneslyť sem překrásné věci svého domova. Tento kus poesie v střízlivé krajině mělnické, tento překrásný pruh mezi Vltavou a Labem jest Oupor. (...) Snad že již ví, která družka Vltava je nablízku, snad že již ovládá ji pouze touha pojmuti v náruč tu, o jejížto krásné kolébce slyšela již*

v Krkonoších – a blízka cíle svého umlká. (...) A brzy nastane povídání o Šumavě a Krkonoších. (...) Komu dáti přednost? Šumavě nebo Krkonošům?“

Z Hálkových povídek se Liberecku blíží *Bajrama* (1858), odehrávající se v Kokořinsku:

„*Za vesnicí K – se rozkládají široké lesy, rozrývané pěknými, všelijak se splýtajícími údolím, na jejichžto stránkách strmí vysoké sem tam bílou břízou poseté skály. Skály tyto mají něco divokého do sebe; ale usadívoší se na nich břízy vypadají jako bílé ovečky, jež si zde hledají pastvy a zmírňují poněkud pocit udivení, který mimovolně se v pozorovatele těchto skal vkrádá. Ostatně sem málokdy noha blízkých vesničanů zabloudí; dravci a noční ptáci zde mají své sídlo, ba i černý havran tu leckdy zakrákorá, a na okolí se vypravují rozličné pověsti, jichžto jevištěm jsou hlavně tato údolí.*

Jak pravím, slunce zašlo. Těmto údolím ovšem už před hodnou chvílí, ale nyní již ani na nejvyšších sosnách nebylo pozorovatí zlaté stopy slunečního paprsku; jenom putující po nebi šedé mráčky se červenaly, jako panenským studem. V lese samém již jest silné šero; ale bílé puntíky hvězd, oku sotva ještě dohledné, ukazují, že se večer teprv začíná.

U jedné skály sedí tlupa cikánů v zajímavém skupení.“

Na úplný konec dnešního povídání zmiňme ještě Hálkův fejeton *Odhalení pomníku Máchova dne 1. května 1861 v Litoměřicích*, v němž jako pravý Májovec velebí básníkovu osobnost a zároveň si stýská na chování některých litoměřických Němců, čímž se vracíme k vlastní podstatě tvorby celé této generace.

Vincenc Zahradník

(29. 12. 1790 – 31. 8. 1836)

(aby se nezapomínalo...)

Jiří Bartoš Sturc

Devatenácté století bývá v evropském dějepisectví nazýváno „jarem národů“, časem, kdy se mnohé z nich nově sebeuvědomovaly i konstituovaly. Osobnosti působící v těchto procesech, ať již ve sféře politické, vědecké či umělecké, bývaly oslavovány či až nekriticky zbožňovány a posmrtně pak bezděky putovaly po historicko-výkladových šachovnicích podle aktuálních ideologických větrů. V našich národně-obrozeneckých procesech tomu nebylo jinak, přičemž ti na špičce ledovce, Havlíček, Erben, Němcová atd., v různých hávech ideových výkladů přechkali

a jejich ikony zůstaly nedotčeny, což vedle samotné kvality zajišťuje jistou stálou pozornost jejich tvorbě. Byli zde však i ti, kteří navzdory tomu, že položili na „oltář vlasti“ nenahraditelné dílo a disponovali pozoruhodnými talenty, upadli ve značné nebo dokonce úplné zapomnění. Ať již za to mohly ony ideové výkyvy či věnování se méně společensky exponovaným tématům nebo jen byly geograficky na perifériích dění. Nutno konstatovat, že z hlediska skutečné hodnoty a dosahu jejich díla není naše paměť k mnohým takovým postavám spravedlivá.

K těm, které postihl tento „Raisovský syndrom zapadlých vlastenců“ (ovšem ve smyslu zapomnění, nikoliv z hlediska významu díla) náležel český obrozenecký kněz, filozof, pedagog a spisovatel Vincenc Zahradník. Svým původem a fyzickou působností jako by těsně obtesával hranice současného Libereckého kraje, ale dosahem svého pedagogického a literárního působení sem plně náležel.

Pocházel ze spíše chudší měšťanské plátenické rodiny z Mladé Boleslavi. Vystudoval zdejší vyhlášené piaristické gymnasium (původně založené hrabětem Černínem v Kosmonosích a proslulé svou hudebně-pedagogickou

činnosti). Na přímluvu a zřejmě i hmotně podpořen některými zdejšími osobnostmi nastoupil do litoměřického kněžského semináře. Ve studiích byl premiantem, pod vlivem myšlenek vrcholného osvícenství se záhy začal projevovat jako svébytný myslitel. Z německých filozofů-etiků byl příznačně ovlivněn Kantem, za „nejvýbornějšího“ však označil lipského profesora Christiana Garveho (1742–98), stoupence praktické životní filozofie ovlivněné anglickým empirismem. Vůbec nejmilejším Zahradníkovým autorem byl však Michel de Montaigne (což se v případě kněze v konzervativním prostředí počátku 19. století zdá být i celkem kuriózní).

Po svém kněžském svěcení roku 1813 byl na čas vyslán do menších farností na Mladoboleslavsku a Nymbursku, takříkajíc na kněžskou praxi, bylo ale zjevné, že jeho kariéra se bude odehrávat v intencích vrcholné filosofické a teologické vědy. Snad nejen Zahradníkův oslnivý rozum a jistě nevtíravé klidné charisma, ale možná i podobný původ, stály za sympatiemi nového litoměřického biskupa Josefa Františka Hurdálka (pocházel rovněž z plátenické rodiny, ovšem z Náchoda, v biskupském úřadě byl v letech 1815–1822), který záhy povolal Zahradníka opět do Litoměřic a uvedl jej do úřadu biskupského sekretáře. Později byl Zahradník i jmenován profesorem pastorální teologie, a mezi seminaristy si svým rozhledem, odbornou erudicí, ale také přístupem získal veliké uznání a respekt. V této době vzorné církevní kariéře měl však záhy nastat zásadní zlom.

Po příchodu biskupa Hurdálka se v prostředí litoměřického semináře a biskupství počala formovat skupina intelektuálů, výrazně ovlivněných učením profesora pražské Karlo-Ferdinandovy university, matematika, filosofa a kněze Bernarda Bolzana. Myšlení, které odmítalo absolutizmus a centralistickou politiku a předpokládalo zároveň celou řadu inovací ve společenském i náboženském životě, ovšem brzy počalo provokovat konzervativní byrokratický aparát Metternichovského Rakouska. Ohniskem tohoto působení v Litoměřicích byl spolek mající název „Christenbund“ (Křesťanský spolek), vzniklý s podporou biskupa, v okruhu zvláště aktivního bolzanisty, profesora Michaela Josefa Fessla.

„Nové“ názory z biskupského ústředí v Litoměřicích začaly postupně překračovat hranice semináře a počaly ovlivňovat další postavy z řad kléru a inteligence v celém biskupství. (V Liberci máme například doloženou korespondenci děkana Paula se Zahradníkem i Fesslem.) Aktivním členem spolku byl i Vincenc Zahradník. Ačkoliv se nezřídka kvůli utajení scházeli i mimo Litoměřice, například na biskupském letním sídle zámku ve Stvolínkách, jeho činnost byla postupně odtajňována a mapována, až byla v březnu 1820 z iniciativy dvorního faráře Jakuba Frynta do Litoměřic vyslána státní vyšetřovací komise, která „udeřila“ způsobem ne nepodobným pozdějším procesům v 50. letech minulého století.

Představitelé skupiny byli internováni, kněží exemplárně odsvětčeni a započalo dlouhé a únavné vyšetřování, na

jehož konci nastala opětá „normalizace“ poměrů. Vincenc Zahradník byl vprostřed své slibné kariéry spolu s jinými „odejit“. Josef František Hurdálek zůstal v biskupském úřadu, aby se takříkajíc předešlo většímu skandálu, až roku 1822 byl odvolán pro „vysoký věk“. Během těchto dvou let však váhou své autority přeci jen stačil zajistit, aby perzekuce profesorů nebyly tak bolestivé, čím mohl být Vincenc Zahradník znovu vysvěcen a stát se alespoň knězem „obvodákem“ nejprve v nedaleké Zubrnici, po deseti letech pak na labském břehu při císařské silnici do Prahy – v Křešicích.

Tím se počaly další dvě etapy Zahradníkova života, v níž o intelektuálním světě akademické půdy mohl jen snít. Kupodivu nikterak nezahořkl a pustil se do práce na nové „vinici Páně“. Křtil, oddával, kázal, zpovídal, uděloval svátosti. Ačkoliv jako český vlastenec musel působit mezi tamními převážně německy mluvícími sedláky jako bílá vrána, záhy získal velkou autoritu a uznání. Nadále vedl bohatou korespondenci s osobnostmi českého i středoevropského myšlení a vědy. (S Josefem Jungmannem např. vstoupil do literárně známého sporu o přízvučnou prosodii v české básnické tvor-

bě, kde zastával pokrokovější názor.) Ovšem byl také literárně činný.

A právě v těchto letech postupně vznikal nejpůsobivější klenot Zahradníkovy tvorby literární – jeho tři knížky bajek. Není jisté, zda to byla potřeba přiblížit obecnému životní pravdy lidu pro něj přijatelnou formou nebo prostá obliba literárních alegorií, že Zahradník sáhl k tomuto, v české literatuře nepřiliš frekventovanému žánru. Jisté je, že Zahradníkovy bajky jsou moudré, námětově i jazykově pestré a časem v nich ještě dozrává jako svého druhu literární třešnička na dortu poetika archaického jazyka počátku 19. století. Lze jen litovat, že po zubnické a křešické etapě života Vincence Zahradníka již žádná další nepřišla. V létě 1836 zasáhla České země epidemie tyfu. Zahradník se záhy nakazil při zaopatřování svých nemocných farníků. Umírá v Křešicích 31. 8. 1836 v nedožitých 46 letech. Jeho pohřbu na křešickém hřbitově se mimo řady osobností veřejného života, zúčastnilo i obrovské množství lidu z okolních obcí a měst z českého i německého jazykového prostředí. Zahradníkův život i odchod z něho nám tak dodnes může posloužit jako důkaz možného dobrého soužití obou těchto zemských jazykových etnik.

Liška a čáp*

Liška pozvavši čápa k obědu, nepěkným oumyslem na ploché míse mu předložila polivku. Čáp maje dlouhý zobák, nic okusiti nemohl a hladov odletěl.

Tudíž potom liška od čápa byvši pozvána, myslila sama u sebe, že by ji tak uctíti mohl, jakož ona jeho uctila, a pokrmu jí předložiti v láhvi v ouzkyém, táhlým hrdlem, z kteréž by nic okusiti nemohla.

I nepřišla k obědu.

Avšak Čáp šlechetnější byl, než ona myslila. Nebo na ploché míse chutnou pečení jí připravil.

Mnohý člověk i dobrým lidem nevěří jediné proto, že sám jest zlým. Nedůvěra jistým bývá znamením zlého svědomí.

** V této bajce Zabradník parafrázuje známý ezopovský příběh, ale přidal jí pozoruhodné vlastní poučení.*

Čubka a pes

Čubka, majíc se oštěniti, žádala psa, aby jí na kratičký čas místa popřál v měkém, teplém svém příbytku. Dobrý pes to učinil se svým vlastním nepohodlím.

Když se sesílila její štěňata, žádal ji pes, by se s nimi zase vystěhovala. Ale s úsměchem mu řekla zlostnice: „Nemůžeš-li nyní nade mnou a syny mými zvítěziti: sám se dobrovolně z příbytku toho vystěhuj.“

S bolestí se vystěhoval pes, štěstím ale našel jiné pohodlné, dobré obydlí. Stalo se pak, že ho pět psic po sobě velsažně žádalo, by jim k oštěnění se místečka propůjčil. Všecky byly čubky poctivé, pes ale přece žádné do obytu svého nepřijal.

Nevděčnost jest proto hrozný hřích, že skrze ni dobrodinci přestávají dobře činiti a pro nevděčnost jednoho množství jiných bez pomoci ostává.

Hospodář a mouchy

Přezlé mouchy v jedné světnici náramně se zprotivily. „Tudíž se vás zprostím, mlsné zlostnice,“ vece hněvný hospodář, „nastrojím tu (na) vás smrt.“

Slyšavši to jedna moucha, dí všem ostatním: „Opatrný buďte, sestřičky, velmi opatrný.“ Nelítaly na lep a muchomůrku a čile se vyhýbaly koženému kvačidlu. Ale nic jim to vše platno nebylo. Neb hospodář je uměl jedovatým medem, cukrem, mlékem, tvarohem a jinými prostředky pléniti. Smrt nalezla každá, kam se koli posadila.

Opatrnost zlých málo spomáhá neb nic.

Pavouk a sprosták

Jakýs sprosták řekl pavoukovi: „Ty vždy ve tkanině své jen mušky lapáš; co pak bys učinil, kdyby se ti v pavučině tvé chytil vůl?“

„To se na věky nestane a státi nemůže,“ odpověděl pavouk.

„Ját o tom nepochybují,“ vece člověk zpozdilý, „táží se však, co bys činil, kdybys vskutku vola v pavučině polapil?“

I rozhněval se pavouk na bláznovského tazatele, řka: Prosil bych sedláka, by ho s tebou k pluhu zapřáhl.“

Jak se kdo táže, tak se mu odpovídá.

Ptakoještěří letka

dobrodružný fantasy
seriál pro děti

Pavel Brycz

2. díl – Jurásek se klube na svět

Katka z malého města, která má za nejlepší kámoše Barču, blondáka Huga a zrzka Ruperta, se rozhodla ukryt tajemné obří vejce, co partička našla a uloupila na stavbě dálnice v horách, kde je Rupertův tatínek hlavním inženýrem. Rodiče jsou sice super, ale určitě by se jim nelíbilo, že přinesla domů něco, o čem nikdo neví, co by to mohlo být. Co když je to nebezpečné? Co když je to škodlivé? Mělo by se to prosvítit, zrentgenovat, vyšetřit! A to je práce vědců, dospělých.

Ale Katka si umínila, že vejce sama donese s kamarády do nemocnice na rentgen. Určitě se jí povede přemluvit nějakého hodného kluka nebo holku ze školy, kteří mají rodiče lékaře, aby to pro ně udělali. Můžou to vydávat třeba za úkol z přírodopisu.

„Úkol z přírodopisu? Prosvícení dračího vejce rentgenem! Cha, cha, chá, to je dobrý!“ zachechtala se Katka na celý dům.

„Děje se něco, miláčku?“ nedůvěřivě se ozvala maminka za dveřmi. „Co tě tak pobavilo?!“

„Ale nic, mami,“ zalhala Katka, aby maminka nevtrhla dovnitř a neobjevila její poklad, pro který hledala skrýš. „Jenom jsem řešila takový úkol.“

„Nevěděla jsem, že úkoly jsou k smíchu,“ prohlásila maminka, ale do pokoje nevešla. Spálila by se jí totiž večere na plotně. Připravovala smažené filé.

A Katka zatím těžké vejce šoupla do peřináku. Zakryla vejce peřinou a polštářem. Tam je určitě nikdo neobjeví. Teď když je teplo, užívá ke spaní jen lehkou deku a nemá ráda hodně pod hlavou. A do zimy budou mít vejce dávno prozkoumané a přemístí ho jinam. Kdoví, jestli nebudou slavní a nepozvou je do švédského města Stockholmu, kde jim dají pánové ve fracích z Akademie věd Nobelovu cenu za významný přínos vědě.

„Tady ti bude dobře,“ pohladila naposled přikryté vejce a zavřela víko od peřináku.

„Večere!“ zavolala maminka z kuchyně.

A Katka, hladová po vyletění, vyrazila za voňavou baštou. Jídlo si ale příliš nechutnala, protože jí myšlenky stále zběsile vířily a unikaly do jejího pokoje. „Co se tam teď asi děje,“ honilo se Katce hlavou. „Doufám, že vejce schované pod peřinami a polštáři vydrží celé, než zhltnu jídlo,“ opakovala si stále dokola a házela do sebe jedno sousto za druhým.

„Děkuji za večeři, mami, byla nám nám,“ řekla Katka mamince a spěchala zpátky do pokojíku, jako by hořelo. „Půjdu si brzy lehnout, mami, jsem dnes nějaká unavená,“ zavolala ještě a bleskově za sebou zavřela dveře.

„Uf, vejce je stále na stejném místě a celé.“ To si Katka oddechla. Zavrtala se do peřin a usnula hned, jako když ji do vody hodí. Najednou ji z hlubokého spánku vytrhl známý zvuk.

„Crrrr,“ zvonil Katce mobil na nočním stolku.

Probudila se a posadila celá tumpachová. Kdo jí může volat takhle pozdě? Ještě že usnuli už i rodiče, jinak by dostala vyhubováno. Má si na noc mobil vypínat. Na displeji uviděla, že jí volá Rupert.

Určitě to bude něco vážného.

„Haló, Ruperte,“ šeptala, aby neprobudila spící mamku. „Stalo se něco?“

I Rupert šeptal, vždyť taky ležel v pelíšku a měl dávno chrnět, ale to, co se dozvěděl od tatínka, bylo tak vážné, že to nešlo nechat na ráno.

„Katko, ta dračí vejce jsou opravdu dračí!“ vyhrkl.

„Jak dračí, uáááá, co to povidáš?“ zívla Katka.

„Patří pravěkým veleještěrům, co tady žili před miliony lety,“ klepal se Rupertovi hlas. „Tatínek povídal, že když vědci z muzea zjistili, o co jde, zavolali policii, armádu a hasiče a nechali celou oblast uzavřít. Stavba dálnice se zastaví třeba na rok. Zavolali speciální vědce, kteří se zabývají dinosaury, jmenují se paleontologové, a ti prohlásili, že je to zázrak, ale nikdo o něm nesmí říct ani muk! Je to přísně tajné!“

„Zázrak?“ vyděsila se Katka. „Jaký zázrak?“

„Veleještěři vymřeli před šedesáti čtyřmi miliony let. Ale ta vejce jsou živá. V každém je zárodek, který se může vylíhnout třeba zítra, stačí teplo a...“

Vtom se pod deskou peřináku ozval tlumený tlukot. Bušení se zvyšovalo a zrychlovalo.

„Ťuk, ťuk, ťuk, buch, buch, buch, buch! Aúúúú!“ Celá skříňka s peřinami se otřásala a nadskakovala a z ní se linuly příšerné zvuky.

„Katko, co to je? Co to tam máš?“ děsil se zrzek Rupert.

„J...j...já jsem dala vejce do t...t...t...tepla!“ drkotala Katka zuby bez sebe strachem.

„NE!“ vykřikl Rupert.

„JO, m...m...m... myslím, že se k-k-k-k-k-klube!“ zašeptala zdrcená Katka.

Vtom velká síla zdvihla desku peřináku, vzduchem létaly rozcupované peřiny a polštáře a najednou na Katku zíraly dvě velikánské oči mláděte ptakoještěra, pohyboval dlouhým krkem a zamával křídly pomuchlanými ze skořápek.

„Aúúúú,“ zakrákoralo mládě pteradona dlouhým zobákem, který připomínal zoban obrovského pelikána.

„VZBUDÍM TÁTU, MUSÍME TO ŘÍCT, TA PŘÍŠERA TI NĚCO UDĚ-LÁ!!!!“ zaječel Rupert.

„Neudělá,“ zasmála se Katka do mobilu.

Nemotorné pískle ptakoještěra se dokolébalo k dívce ve strachy propoceném pyžamu a nechalo se pohladit. Vrnělo a dožadovalo se potavy.

„Je ochočený, to je boží, Ruperte,“ jásala Katka. „Nechá se pohladit a je moc milý. Opovaž se něco říkat dospělým. Tohohle mazlíčka si necháme. Morče, psa, kočku má každý, ale my budeme chovat ptakoještěra, na kterém se dá létat! Běž klidně spát, zítra se všichni sejdem a ukážu vám ho. A víš, jak ho pojmenuju?“

„Jak?“ špitl Rupert.

„Jurásek,“ usmála se Katka. „Je přece z Jurského parku, ne? Tak Jurásek.“

„To je dobrý, chi, chi, chi,“ zachichotal se Rupert. „Já stejně nemůžu spát, zavolám tuhle novinu ještě Hugovi a Barče.“

„Opovaž se,“ napomenula ho Katka. „Nesmí se o Juráskovi dozvědět dospělí. Však oni taky tutlají, že se jim může vylíhnout třicet devět dinosaurů a třeba mezi nimi bude i tyranosaurus. Tak když dospělí mají svoje tajemství, my budeme mít své.“

„Hm, tak jo, tak tedy zítra,“ zašeptal Rupert a zívł. „A víš, co mu máš dát jíst?“

„Juráskovi?“

„No, jasně, komu jinému, uááá. Ryby. Baští ryby. Tak se o něj pořádně starej! Když už před miliony let vymřeli, tak aby se mu to nestalo dneska ve 21. století!“

„Žádný strach, propíližím se do kuchyně a vezmu mu něco na zub. Má kliku, zrovna dneska jsme k večeri měli filé a ještě zbylo.“

„To se tak někdo umí narodit,“ naposled zívł Rupert a zavřela se mu těžká víčka.

Katka zatím cupitala po špičkách do kuchyně. Z ledničky vzala filé a ve svém pokojíku pak s rozzářenýma očima sledovala, že ptakoještěr opravdu miluje ryby i svou paničku, která ho krmí a hladí.

„Jurásku, Jurásku, jen papej, no, hodný, dej si...“ povzbuzuje Katka ptakoještěra u jídla. „Ty jsi tak miloučký, Jurásku,“ hladí ho po kůži. Jurásek se ke Katce tulí jako kotě. Oba si to užívají a nakonec spokojeně usnou pod jednou peřinou.

Ještě že ji ráno nepřišla maminka budit. Viděla by Katku, jak leží s ptakoještěrem na posteli a to podivné zvíře objímá dívku velkými křídly.

Po snídani, kdy ukryla Jurásku opět do peřináku a nařídila mu, aby zůstal zticha, přiběhli kamarádi.

Když uviděli ptakoještěra, nadšení neznalo mezí.

„Ten je krásný!“ vykřikla Barča. „Můžu se s ním pomazlit?“

Samotný Jurásek přijal vedle svého rodiče Katky, která ho vlastně vyseděla za pomoci peřin, za členy své rodiny i Barču, Huga a Ruperta, a nadšeně kmital křídly a objímal je dlouhým krkem.

„Jen počkejte, až vyroste,“ poznamenala Katka a otevřela jim Encyklopedii dinosaurů na stránce s ptakoještěry. „To bude mít rozpětí křídel patnáct metrů, bude větší než některá letadla a my s ním budeme moct létat jako pasažéři boeingu. Jen pro něj musíme najít skryš, hangár, kde by nebyl na očích a odkud bychom pořádali letecké dny.“

„Vím o opuštěném vojenském letišti, kde jsou velké hangáry!“ vzpomněla si Barča.

„Bájo,“ prohlásili všichni a Jurásek udělal své uáááá a spořádal kilo filé na posezení.

„Zvedněte prsty k přísaze, kamarádi!“ vyzvala Katka celou partičku. „Od teď jsme všichni Ptakoještěří letka a nikdy se nerozejdeme a vždycky zůstaneme spolu a budeme se vzájemně chránit.“

„Tak přísaháme!!!“ vykřikli Barča, Hugo a Rupert.

„Uáááá,“ zakrákoral obrovským zobákem Jurásek a zatřepetal křídly.

Ale dnes se už do oblak s kamarády nepodíváme. Jak létá Ptakoještěří letka se dozvíte v příštím pokračování. Nenechte si ujít další napínavé dobrodružství!

(Napínavou fantasy Ptakoještěří letka napsal autor pro projekt Osobní knihy nakladatelství Modrý slon v Opavě. Knížka vyšla pod názvem Jurassic. V podobě seriálu pro děti a mládež ji autor chystá pro Rádio Junior Českého rozhlasu.)

PAVEL BRYCZ (*1968) vystudoval český jazyk na Pedagogické fakultě v Ústí n. Labem. Studoval také dramaturgii na pražské DAMU. Je prozaikem, básníkem i textařem a autorem dvou večerníků: Dětský zvěřinec (2008) a Bílá paní na hlídání (2013). Za knihu Jsem město (1998) získal Cenu Jiřího Ortena (1999). U čtenářů i kritiky bodoval

především románovou epopejí Patriarchátu dávno zašlá sláva (2003; Státní cena za literaturu, 2004). Za knížku Bílá paní na hlídání získal Zlatou stuhu 2011 v kategorii beletrie pro děti a mládež. Píše texty pro skupinu Zdarr, ex-členů kapely Laura a její tygři. V současnosti chystá k vydání román Muž bez ženy není člověk.

Esej o zvuku zvonoviny

Stanislav Kubín

Dopustit se v luzích a hájích českých zemí vlastního názoru, může být někdy na pováženou. Laskavý čtenář mi snad tento počín odpustí, neboť mám k tomuto kroku minimálně tři dobré důvody. Ten první a hlavní je ten, že jsem byl k napsání tohoto textu vyzván. Důvod druhý spočívá v tom, že jak jsem měl možnost poznat, „psavci“ poezie i prózy z tak zvané „neoficiální“ sféry, jsou lidé zvláštního druhu. Oni věnují nejen svůj čas, ale i často nemalé prostředky tomu, abychoť se na různých akcích mohli setkat s jejich poezií i prózou. A bývají to setkání téměř vždy

velice obohacující. Tito lidé se rádi houfují, aby následně na svých setkáních rozdávali v recitacích a autorských čteních to ze své tvorby, co dokáže ostatní mnohdy doslova chytit za srdce. Dokazují, jaké krásy jsou jejich poetická srdce a duše schopna. Jsou to setkání jedinečná a laskavá, plná pohody a vzájemného respektu k tvorbě druhých. Jsou to setkání, ze kterých se účastníci rozjíždějí do svých domovů, aby se těšili na setkání příští. Neboť marná sláva, stále platí, že doma bývá málokdo prorokem. Natož uznávaným poetou.

Ten třetí důvod, proč si myslím, že tento esej nebude šmahem odmítnut, spočívá v tom, že se dopouštím určité záludnosti jak své názory podpírám citacemi myšlenek daleko větších a nespochybnitelných autorit. Prostě – jak to říkal v jedné forbíně moudrý klaun Jan Werich Miroslavu Horníčkoví na jeho alibistickou vytáčku, když přišla řeč na Shakespeara: „*Těší mne, že jste zůstal Čech...*“

Touto citací jsem si vytvořil oslí můstek k tomu, abych se vyznal z toho, jak jsem rád, že jsem Čech, že žiji v této zemi, která je doslova líhní jedinečných básníků, spisovatelů, jejichž jediným nedostatkem je to, že nepsali například anglicky. Ale přesto se mnozí dočkali i světového ohlasu a jeden z nich i ocenění velmi vysokého – Nobelovy ceny. Pokus o vyjmenování všech ostatních velikánů české literatury a poezie zvláště, by znamenalo udělat z tohoto eseje telefonní seznam. Velmi obsáhlý telefonní seznam.

Ano, jsou jména – a není jich málo, která mají v české poezii zvuk nádherné zvonoviny. Jsou to velká, známá a ctěná jména. Ale touto krajinou zní nejen velké zvony katedrál poezie, ale i velké množství zvonů, zvonků a zvonečků různé velikosti i barvy hlasu a které mají také jedinečný zvuk. Zvuk poezie. Ty desítky a možná stovky poetů, jejichž věhlas často nepřekročil hranici regionu, ve kterém žijí, mají však jedno společné i s těmi velikány poezie, kteří dosáhli velkého věhlasu a uznání. Je to jako u těch zvonů – mají srdce. Srdce zapálená pro krásu, pro poezii, srdce rozeznávající tu menší, tu větší zvon svého talentu a rozdávající se tak lidem kolem sebe.

Nevím, jak mému okolí zní moje „zvonovina“ a kam se někdo třeba pokouší vylety do hájemství poezie zaškatulkovat. Jsem však přesvědčen, že tyto pokusy o „škatulkování“ jsou marné. Už proto, že poezie byla a je jenom jedna a to přes veškerou rozmanitost forem, stylů – jako u těch zvonů. Liší se jen úhlem pohledu a způsobem vnímání. Někdo se například pokouší pod vlivem mimosmyslové zkušenosti experimentovat se slovy, jiní nedají dopustit na preciznost sonetu, další dává zase přednost klasickému střídání rýmu, jiní se nejlépe vyjadřují volným veršem, v jehož rytmu je skryta právě ona poetická znělost zvonoviny poezie. Co však je u všech těchto forem podstatné, co umocňuje účinek verše, je odmítnutí kompromisu. Řečeno s klasikem – básník by neměl nikomu a nikam patřit. Protože poezie, řečeno s R. G. Lecomtem, znamená jít jinudy, jít jinam. Čtít již nalezené cesty, ale nenechat se jimi zlákat a odvést od cesty vlastní.

Novinář a spisovatel Zdeněk Hrabica mi kdysi napsal, že má hlubokou úctu před básníky, protože sám jako nezralý mladík básničky psal, ale od psaní poezie

později upustil, když pochopil, jak sžíravá je to řehole. Je na tom obrovský kus pravdy. Protože poezie – to je zejména práce, nikoliv hraní si se symboly. Práce se slovem. John Steinbeck to komentoval krásně: „*Slovo je symbol a rozkoš. Slovo do sebe pojme jak symbol, tak rozkoš. Pojme do sebe lidi i místa rozličných dějů, stromy, řeky, hory i továrnu, faunu... Tehdy se věc stává slovem a slovo se stává věcí. Její tvar je však vychýlen a vetkán do neskutečných vzorců...*“

Poezie skutečně znamená znovuobjevování zapomenutých věcí, je to i možnost nadechnout se krásy, schopnost nacházet večery pod hvězdami, jak říká Alphonse Daudet a dodává, že úlohou poezie je rovněž znovu připomínat si a nalézat úžas a krásu v umění vyprávět o něčem, o čem druzí mlčí. G. K. Chesterton k tomu dodává, že „...*smyslem dobré prózy je přesně vyjádřit, co chce říci. Zatím co smyslem dobré poezie je říci, co se slovy vyjádřit nedá.*“ Přeji všem „psavcům“, aby vždy dokázali správně „rozklíčovat“ tento paradox a obohatili tak život svůj, náš i životy všech hledačů krásna, aby jejich verše zněly zvukem čisté zvonoviny.

STANISLAV KUBÍN se narodil v roce 1943 ve Velimi. Od roku 1987 se podílel na pořadech „Přijďte k nám pobejt“, „Povídání o naslouchání“ a „Doteky – plochy poznání“. Je autorem řady literárních pásem

a kompozic, vydal básnické sbírky: Dotýkání (Rubato 1999, Blahoslav 2002) Čas zastavení – čas Perseid (Blahoslav 2003), Klečící Bůh (KAL 2003), Oblouk návratu (Oftis 2006) a Ponorná řeka (2010).

Sifon, Venda a jejich lásky

Otto Hejnic

Liberecký autor Otto Hejnic právě vydal v nakladatelství Bor román *Sifon, Venda a jejich lásky*. Po knihách *povídek O času a ohni* (2007) a *Zase zvednout hlavu* (2010) se zamýšlí nad údělem jedinců na pozadí doby. Dva vrstevníky, outsidera Sifona a jeho pomocníka Vendu, sledujeme od jinošských let v reálném socialismu do současnosti. Poznáváme tajemnou Moniku, drobnou Páju, krásnou Natašu, dlouhou Stáňu, záhadnou Gudrun a mnohé další. Dynamická Praha, Norimberk a Liberec kontrastují s ospalými malými lázněmi v bývalých Sudetech. Knížka má 264 stran, ilustrovali ji

Milan Janáček a Zdeněk Götz. Křest knihy bude 14. října v 17 hodin ve velkém sále liberecké krajské knihovny, vedle autora vystoupí folkrockový písničkář Jiří Hejnic a klávesista Michal Filina.

Venoušek jel za nevěstou, která měla ráda pivo

„Copak musíš, Venoušku, hledat štěstí v lázních? Myslíš, že ti pacientky budou říkat, že jsou vdané? Jenom ti popletou hlavu, využijí tvoji důvěřivosti a pak se už neozvou.“

„Využijí mojí důvěřivosti? Máš pravdu, maminko.“

„Nemůžeš si najít nějakou zdravou, bezdětnou, svobodnou dívčinu, která má taky ráda legraci?“

Maminka věchýtek domlouvala svému synkovi. Dcera jí umřela ještě v dětském věku na spálu. Měli s mužem strach mít další dítě. Když už ho zase chtěli, nepřicházelo. Až po čtyřicítce zase přišla do jiného stavu. Manželovi bylo přes padesát. Měla veliký strach z porodu, ale Venoušek, když se narodil, vůbec neplakal a šťastně se smál. Jeho žvatlání jim prozářilo přicházející stáří.

Šťastně se smál pořád, lidi ho měli rádi, ale do praktického života moc nebyl. Maminka cítila, že by potřeboval ženskou, která by ho trochu kočírovala.

Inzerát, hledám takovou, která má ráda legraci, sestylizoval u Sluníčka Petr, ale týden se odhodlávali odnést ho padesát metrů na poštu. Do lokálu přišel Rudla. Do jedné ruky vzal inzerát, druhou chytil Venouška. Odtáhl ho nejdřív na poštu, kde za něj inzerát podal, a pak ho vzal k sobě na přístavbu rodinného domku, kde potřeboval helfra, který by něco podal, podržel a skočil pro pivo.

Odpovědí na inzerát přišlo 78, bezdětných inzerentek bylo deset, tři bydlely blízko, jedna dokonce v blízké vsi. Jenže chyběla její fotka. Na hospodský stůl se dopisy sotva vešly.

„Tak nevím, Petře, kterou bys mi radil?“

Petra, když viděl původní haldu dopisů, napadlo, že by se třeba našla i nějaká pro něj. Nad podobenkami iluze ztratil. Je tady ale někde reálná ženská pro Vendu? Něco všechny spojovalo.

„Jak na ně koukám, Vendo, asi žádná z nich by tě na pivo sama neposlala.“

„Třeba jo,“ usmál se Venoušek, potěšený tolika nabídkami. Sehnul se pod stůl a zvedl z podlahy poslední fotku. „Třeba tahle.“

Byla to momentka. Ženská na ní byla rozčuchaná, nenačinčaná a usmívala se opravdu srdečně. Macatější, asi jednodušší, ale upřímná.

„Vendo, to je ona.“

Do Karlovic vzal Rudla Vendu nákladákem, nakonec jel i Petr. V pět odpoledne na návsi u telefonní budky proti hospodě ale nikdo nestál.

„Skočíme si zatím na jedno,“ řekl Venda.

U stolu blízko pípy seděla samotná ženská, před sebou sklenici se zbytkem pěny. Zvedla se: „Ahoj, ty jsi Venda, vid? Byla jsem tak nervózní, že jsem si musela dát pivo. Dáš si taky?“

Fascinovaně přikývl. Přistoupila k němu, dala mu pusu a zaculila se kolem dokola.

Rudla pil kafe z omláceného hrnečku, Venoušek pivo zvládl nadvakrát, rozzářil se a začal něco vykládat. Karlička se šťastně usmívala a vzala ho za ruku. Petr nevnímala slova, jen rytmus jejich řeči, jak ty dva hlasy k sobě lnou.

Rudla se zvedl, Petr taky: „Pojedu s tebou, pomůžu ti nakládat. Žádnýho Kecala nepotřebujou.“

Karlička poslala mladší fotku, kdy byla jemnější, teď má o deset let a deset kilo víc, jenže Venoušek taky není žádný princátka. Moc rozumu asi nepobrala, ale po pěti minutách bylo vidět, jak si instinktivně rozumějí, náš rozumbrada a místní pumelice. Hned jsou spolu šťastní!

I Venoušek tu svoji nakonec našel, jen já se v naší vesničce střediskový točím jak pes na řetězu u boudy, přivázaný k nemocný starý máti, k baráku, kterej ne-snáším...

Přijeli k ještě neomítnuté novostavbě, v přízemí už byla vsazená okna. Slunce zapadalo a rudnoucí západ dobarvoval žlutnoucí listí a syjící se jehličky modřinu u cesty.

V čem je ta zrada? Roztrpčený Petr se rozhlížel po dřevěnkách v údolí. Na stráni nad ním poslední paprsky slunce rozsvěcovaly nejvyšší stromy na hřebeni, javory a buky, sem tam plevelná bříza nad temnicí tmavozelenou hradbou smrků, ztrácející se kontury s přicházejícím stínem.

Naložili s majitelem zbylé cihly a tvárnice, nakonec Rudla přihodil na korbu pár trámku a šel dovnitř domu stavební materiál zaplatit. Nastartoval auto. „Jak se ti to líbí, Petře?“

„Je tu krásně.“

Rudla se rozesmál: „Já se ptal na barák. Mohl sklep víc zakopat, nemyslíš?“

„Třeba tu je rostlá skála,“ namítnul Petr.

„Ještě ti to trochu technicky myslí,“ pochválil ho ironicky Rudla.

„Ještě trochu.“ Tady je ta zrada, uvědomil si náhle Petr. Stavebník Rudla vidí z celého podhorského údolí jen rozestavěný barák, u stromu uvažuje, kolik by z něj bylo na pile prken. Taky jsem bývával prakticky uvažující venkovan. Najednou mi to bylo málo.

Může za to Monika! Té by se zapadající slunce nad horským údolím líbilo. Jednou v noci se jeli na kolech vykoupat. V rybníčku mu řekla: „Vidíš, jak se mezi rákosím třepotá na hladině měsíc?“

Zmizela a po ní pozvolna vyblednul a vyvanul její nádherný svět. Chytré řeči nejspíš režiséři a dramaturgové ani neříkali jí, ale nějaké herečky, ona seděla u vedlejšího stolu, ouška natažená do čtvrtmetrové délky. Sem tam se v televizi díval na

pořady z kultury, po dvaceti letech se objevovali malíři a grafici, o kterých se zmiňovala. Jak se dostat do záběru televizní kamery měla promyšlené dobře. Párkrát si myslel, když se objevila dlouhoválasá blondýnka po třicítce, pozdní dítě květin, že je to Monika! Po pár minutách se přesvědčil o omylu.

Největší zrada bylo jeho přesvědčení, že by mohl do toho nádherného světa pod neonovými reklamami taky patřit! Spolu s ní se smál příčinlivé venkovské udřenosti, hádkám o kupku hnoje a o každé zanesené slepičí vajíčko.

Taky ještě ve čtyři ráno nespí, jenže nerozpráví namazaný po barech, ale rve dvoumetrovou trubkou navařenou na klíči matky šestatřicítky. A místo deště po-
libků na něj padá studená voda z mraků.

Hedvice do Chebu volal třikrát, naposledy to zvedl nějaký chlap. A i kdyby ne. Co by jí mohl slíbit, když máti doopravdy marodí? Že za ní jednou za měsíc zajede?

„Proč jsem všechno tak zkurvil?“ postěžoval si Petr přes řvoucí motor temníci hoře.

„Co říkáš? Není ti v tom randálu rozumět,“ zahulákal Rudla.

„Venoušek našel svůj ideál! Macatou ženskou, která s ním bude chodit do hospody!“

„Jen jestli ji zvládne, Petře. Je to známý éro, říkal stavař. Rodiče už nemá, bydlí v nějaký pastoušce. Jestli Venda v hospodě už nebude, tak si ho vzala k sobě domů, vyzkoušet, jaké je chlap. Jestli ale ještě budou v hospodě, tak bych tě tam nechal. Dostal jsem echo na dlaždičky, možná i vanu a vybavení koupelny. Zajedu za tím chlapem. Pak bych se pro vás vrátil.“

Petr otevřel dveře. Na náves se vyvalila oblaka kouře a pach rozlitého piva. Hospoda hučela jako piliňák. Proti ospalému Sluníčku to mělo říz. Když se rozhlídl na viděl ostře řezané číhající ksichty, měl pocit, že tady se sešli potomci lapků, kteří přepadávali ve středověku kupecké karavany mířící z Čech do Lužice. Bylo teprve půl osmé. Venoušek seděl a mžoural a bylo na něm vidět, že nějaké chlapské výkony by v pastoušce už nepředvedl. Petr přišel k němu, poplácal ho po rameni a sednul si.

„Ahoj, Rudlo, to jsem ráda, že si tady,“ řekla nadšeně Karlička.

„To je Petr, můj nejlepší kamarád,“ opravil ji Venoušek.

„Dobře, Petře, nejlepší kamaráde, máš asi žízeň. Víš, proč mám stůl u pípy? Abych měla co nejrychlejší přísun.“

„Děláš dobře,“ vyhrkl automaticky.

„Já jsem Karla nebo taky Karolína.“ Měla žhnoucí veliké oči a na jejich dně zářilo něco podivného.

Petr zdvihl čerstvě dodaný půllitr. Chtěl ho po prvním pořádném loku položit, ale Karolína začala tleskat, tak ho do sebe převrátil na ex.

„Myslíš si, že já to nezvládnou?“ zeptala se.

Pokrčil rameny a letmo se podíval na její porcelánový tácek, měla na něm nej-
míň pět šest čárek. Na ženskou docela dost. Venoušek se šťastně a hrdě culil

a nepouštěl její ruku. Ženskou, která má opravdu ráda pivo, si nedovedl představit ani v nejdivočejších snech. Před nimi už stály další plné sklenice. Karolína zvedla tu svou a pivo do sebe lila bez polykání. Na vojně, v hospodě U Šesti stehén, to Petr taky cvičil, ale teď se zakuckal. Trochu ho mrzelo, že ho Karolína porazila v rýze mužské disciplíně, navíc když jich má už tolik v sobě.

Okolní stoly se plnily. Petra napadlo, že místní sem nepřišli sousedsky poklábosit, ale na divadlo.

„Nechcete náhodou platit? Vašemu kamarádovi došly prachy,“ řekl hospodský věčně.

Nevzít si dost peněz byla osvědčená pojistka ze Sluníčka. Opileček Venoušek občas ulítnul, i když měl druhý den ráno šichtu. Na svoje životní rande by s pár korunami asi nešel, nejspíš měl záložní prachy někde v kapsičce, mimo peněženku, ale v tomhle hukotu si nevzpomněl, kam je dal. Už byl jako dortíček.

„Nedáme si na tykání něco ostřejšího?“

Za přehazování soutyčí, za déšť nebo mráz a vítr, dvacet metrů vysoko, v horní kleci věže, přeci jen nějaké peníze byly. Petr zaplatil čárky na táccích a zeptal se Karolíny, co si dá.

„Griotku?“

„A co tři písmenka?“

Rum koupil dokola a peníze nechal na stole.

Odněkud přistál tác zelených. Odjinud připochovali myslivci, Petr to zase otočil. Další várka kořalek měla modrou barvu. Někde na dně hostinského sklepa číhala dávná modrá raketa s atomovou náloží. Bylo to lepidlo, ale účinkovalo. Petr ho zapil pivem. Cítil, že už má dost, bude lepší zvednout se a vypadnout.

Najednou se nad prázdným půldecákem objevila láhev a nalila ho vrchovatě něčím nažloutlým.

„Honem to do sebe kopni, než přijde hospodskéj. Nevidí to rád,“ uchechtl se flekatý ksicht vedle. Pud sebezáchovy zatočil Petrovi hlavou.

„No tak, Petře, nebuď srab,“ řekla mámvě Karlička. Oči jí už plavaly. V jejím širokánském úsměvu bylo něco pohrdlivého. Zvedla svou skleničku, zasalutovala a kopla ji do sebe.

Mne žádná ženská neuchlastá, nasral se Petr a převrátil celou odlivku do hrdla. Cítil, jak mu z krku do žaludku protéká živý oheň.

„Ta píše, co? Má dobrejch pětasedmdesát procent,“ pochlubil se chlápek. Měl po tváři jaterní fleky. Po vlně horka přišla nakyslá pachut', tradiční ocas lavórovice. Stěny sálku se rozvlnily, podlaha se houpala jako na škuneru v bouři.

Petr se vypotácel ven. Vyzvracel ranní svačinu a sváteční oběd. Ponížená matka země se zvedla a udeřila ho do hlavy. Dostal se na čtyři a chvíli se vzpamatovával. Už neměl co zvracet. Místní vycházeli ven a sázeli se, jestli se dokáže postavit, nebo se svalí zpátky na asfalt.

Nakonec Petr vstal a dopotácel se do místnosti. Karolína byla dál čiperná, úsměv od ucha k uchu, řehtala se a odháněla vlně ruce dotěravců. Vzbudila Vendu, rozevřela mu pusu a lila do něj lavórovici.

Petr si poručil dvojitého turka. Venoušek byl na šrot. Díval se, ale nic nevnímal. Měl kachní žaludek a nikdy nezvracel. Hned tak se z toho nedostane.

Petr vypil kafe a snažil se pochopit, o co jde.

Karolína je holka alkoholka. Nejspíš ji většina místních nesnáší, někteří jí opovrhují, málokdo ji věří, zvláště že by si našla chlapa nastálo.

Přesto se chová jako princezna, kterou nápadník musí porazit jejím způsobem, mečem v ruce. Karolíniným mečem je chlast.

Petr nevěděl, kolik z donesených kořalek vypila, ale na táčku měla hotový hrábě, víc jak deset piv! A po té vichřici byla stále čiperná.

Kdyby si Venouška po čtyřech pivech odvedla domů a zatáhla záclonky, možná by si něco užila, když ne večer, tak ráno. Nerozuměl jí. Když se konečně někdo našel, kdo měl k pití stejně vřelý vztah jako ona, někdo, kdo by s ní vydržel a nejspíš by ji měl i rád, slavně ho porazila. Proč? Aby se předvedla místním?

Zažil pár ženských, které se namazaly. Někdo je opustil nebo umřel, něco důležitého se jim zhroutilo, neukormidlovaly útěšnou sílu alkoholu a fňukaly. Karla to lila do sebe radostně, s pocitem vítězství, že mužské porazí na jejich hřišti. Že všechnu uchlastá!

Petr dopil kafe a najednou se horká vlna vrátila. Zavřel oči. Když se houpající se svět uklidnil, zase je otevřel. Nemohl honem přijít na to, jak se dostal do cizí hospody. Aha, spící slintající Venoušek. Rozeřvaná, rozkravená nametená Karlička. Námluvy se nepovedly. Pomalu se vzpamatovával.

Přihrnuly se dvě podivné kolozubé ztracené existence a začaly se škrtit. Karolína se smála temným altem. Hosté kolem vstávali. Někdo plácnul Venouška dlaní do čela. Venouškova hlava se zvrátila. Chlápek se zakřenil a špinavým palcem ho šimral pod bradou, aby se probudil. Petr chtěl vstát, ale někdo ho zezadu srážel dolů na židli. Tihle kolem by je respektovali, kdyby ve zkoušce obstáli. Cizí nemají rádi. Tohle nedopadne dobře.

Začalo se to šfouchat.

Chumel prorazil rázný Rudla. V ruce montpáku, šermoval před strnulými tvářemi, až mu nakonec udělali místo a pustili ho ke stolu.

„Pomoz mi Vencu vytáhnout.“

Dav temně mručel. Tažený Venoušek na prahu hospody přišel o levou botu. Nastartovaná třesoucí se větriska vztekla chrastila uvolněnými plechy. Rudla otevřel dveře a vytáhl Vencu do kabiny. Petr se vyšplhal za ním nahoru, zvedl Vendovy vláčné nohy a nacpal je před sedačku. V osvětleném sektoru pod lampou, kousek od nich, stál někdo s klackem v ruce a výhružně s ním mával.

Rudla zařadil jedničku a pomalu namířil kola na máchající postavu. Ta třískla do kapoty, ale nakonec uskočila. Otevřela se černá úzká asfaltka vedoucí ven z toho podivného údolí.

„Chlapa s kachličkama jsem našel, ty mám, vanu už prodal. Drž ho! Ať nám Venda nevypadne. Petře, bacha! Co to je s tebou? Před dvěma hodinama jsi byl strážlivej!“

Třetí den po tahu byl Venoušek ještě zelený jako sedma. Moc toho Rudlovi na baráku nepomohli.

„Takhle špatně mi nebylo ani nepamatuju,“ řekl Petr a podal Rudlovi nahoru věci.

„Nic už nevydržíš, konečně si to uvědom,“ káral ho Rudla.

„Já přece nejsem žádný nealko! Druhej den mi vždycky stačila na kocovinu česnečka,“ bránil se Petr.

„Bylo to všechno takový veselý. Sama mě pusinkovala. Pak najednou nevím. Doma jsem se vzbudil a myslel jsem, že umřu,“ postěžoval si Venoušek.

„Chtěli vás pro svoje pobavení ožrat. To se jim teda povedlo,“ konstatoval Rudla.

„Jak je to možný? Dyť toho snesu dost,“ divil se Venda.

„Piješ ve Sluníčku, Venouši, kde máš druhej domov. Hospodskej si svý štamgasty hlídá. Kdyby donesl starýmu Fanouškovi všechny frťany, který si objedná, už by byl deset let utopenej, protože chodí domů po hrázi rybníka. Rum, kterej si dáváte jako šláfrůnk, je samej čaj! Jste nacamraný, už to ani nepoznáte. Proto taky všichni dojdete domů po svejch,“ vysvětloval Rudla.

Moc práce za neděli neudělali. Rudla podal na rozloučení Venouškovi lahvičku. Ten ho odstrčil, jak nejrazantněji mohl. Petr taky. Tohle Rudla ještě nezažil: „Jsem zvědav, jak dlouho vám to vydrží.“

Svěřili se partákovi Jardovi. „Utrhli jste si krapet ostudy, ale alespoň se vám nebudou chtít zpátky.“

„Mně rozhodně ne, ale nevím jestli ženichovi,“ usklíbl se Petr. „Pořád jsi nevěřil, Vendo, že najdeš ženskou, která by měla taky ráda pivo.“

„Jenže tamta by prochlastala moji vejplatu, důchod máti, slepice, králíky i tu naši chaloupku!“

„Venoušku, jednou si najdeš nějakou, co si pivo taky dá, ale bude rozumnější,“ chlácholil ho Jarda.

„Ba ne. Je lepší, jak jsi říkal ty, Jardo, když pije v rodině jen chlap. To ženská ještě z vejplat stihne zajistit domácnost a děti. A když má chlap děti, už v hospodě věčně nevysedává a občas jde domů se na ně podívat,“ zafilozofoval Venoušek.

OTTO HEJNIC, nar. 1945 v Praze, žije v Liberci. Prošel řadou dělnických a technických profesí. Publikoval v časopisech a novinách, kromě povídek výtvarné, hudební, divadelní a literární recenze. Próza: V pátek večer (1983), Dvě lásky na začátku (1987), Ztracená závrať (1997), Nebe na dosah (2002), O času a ohni (2007), Zase

zvednout hlavu (2010). Je autorem libreta muzikálu Chytit kometu, uvedlo Divadlo Příbram, hrálo se také v Divadle U Hasičů (Praha 1999), a rozhlasové hry Návraty (ČR Brno 1989). Sestavil Příbramské hornické historky, Příbramské a jiné hornické historky. V roce 2006 napsal divadelní hru Loupežné přepadení.

Aneta Mazurková

Dveře

Prochází tím velkolepým domem, který ji straší ve snech. S každým krokem se chodbou nese ozvěna chroupání tisíců mrtvých těl motýlů. Zem je jimi posetá, nemůže se jim vyhnout. Mnohobarevný koberec, který se ztrácí pod nánosem prachu a bledne s každým dalším dnem.

Zašedlé, potrhané záclony vlají v neslyšném nočním vánku, zavěšené na oknech, ve kterých už dávno není sklo. Dům je jinak zcela tichý, nehybný. Slyší jen vlastní dech, který se zhmotňuje v bílých obláčkách přímo před jejím obličejem, a chroupání, ze kterého ji mrazí v zádech.

Bosa našlapuje po mrtvém koberci. Každý další krok v ní jen vyvolává pocit, že by tu neměla být, ale navzdory všemu stále pokračuje dál, jako by ji někdo táhl na neviditelném laně. Musí vědět, co je za těmi dveřmi. Ze svých snů si pamatuje jenom ty dveře.

Teď ale prochází celým domem a za každým rohem jako by na ni čekalo něco děsivého. Ale pokaždé, když se k němu přiblíží, najde jen obyčejný nic neříkající tmavý kout. Prochladlá prochází rozlehlou chodbou. V září měsíce vypadá podivně omšele a odpudivě. Narůstá v ní pocit neklidu a v tom je uvidí. Dveře. Přesně jako v jejím snu. Dveře, na kterých se čas nepodepsal. Nikde žádný prach, žádné škrábance, dokonalé dveře.

Už už se chystá vzít za kliku. Odnikud na ni něco vyskočí, vykřikne. Celá zkoprnělá se začne rozhlížet kolem dokola. Celou dobu ji duši drásali mrtví motýli, ale tohle bylo tak nečekané. Věděla, že něco takového v domě jako je tento musí přijít, ale v hloubi duše doufala, že takové věci se dějí jen ve filmech. A pak najde viníka a vydechne úlevou. Je to jenom obyčejná černá kočka s pronikavě žlutýma očima. Tiše mňoukne a začne se Therese otírat o nohy, jako každá jiná kočka. Usměje se a skloní se k ní, aby ji mohla pohladit. Je tak hebká.

Theresa si s ní chvilku hraje a dokonce se i usmívá. Najednou ale prudce vstane a tím shodí kočku ze svých kolen. Ta jen zaprská a ztratí se ve vysoké trávě, která obrůstá celý dům a chrání ho tak před zraky obyčejných lidí.

Málem by zapomněla, proč sem přišla. Je tu kvůli těm dveřím, kvůli snům, které ji nenechávají spát. Stojí tu a přemlouvá se. Musí jen chytit za kliku a podívat se, co je za dveřmi. Nic těžkého to není. Dělá to přece každý den. Chytnout kliku, otočit a pustit. Nadechne se, otočí klikou a zlehka zatlačí na dveře. Ty se otevrou a zůstanou tak.

Z místnosti na ni dýchne příjemné teplo a vůně horkého kakaa. Je tam však tma, která je mnohem temnější než ve zbytku domu. Teď zalitovala, že si nevzala baterku. Naproti dveřím se skrz jedno malé kulaté okno snaží prodrat měsíční světlo. Theresa chvilku stojí na prahu a rozhlíží se. Chce potichu vejít, ale poslední

kousek mrtvého koberce jí vezme moment překvapení. Křup...křup. Theresa se znovu zhluboka nadechne a automaticky zašátrá po vypínači. Vzápětí si uvědomí, jak bláhové je to gesto a ruku spustí zpátky k tělu.

Vejde do pokoje, kde je koberec hřejivý a měkký. Vděčně se usměje. Její oči už téměř přivykly tmě a vidí, že v pokoji je jen starý omšelý divan, na kterém leží černá kočka. Žluté oči se do ní vpíjejí neuvěřitelnou silou, ale to je všechno. Tohle ji strašilo ve snech? Starý divan a černá kočka?

Vyčerpaně se svezle na podlahu. Ten koberec je tak příjemný. Zaboří do něj prsty a nechá se laskat teplem, které se nese pokojem.

ANETA MAZURKOVÁ je usměvavá slečna se slabostí pro Japonsko, studuje japonštinu v Olomouci.

Nejdřív tanky, potom pendreky Luboše Příhody

V úterý 9. června 2015 se konal ve velkém sále liberecké knihovny křest knihy Luboše Příhody Nejdřív tanky, potom pendreky. Uvedla ho ředitelka knihovny Mgr. Blanka Konvalinková, která přivítala účinkující, kromě autora Radku Malou, jeho vnučku, která představovala jeho oči (musela číst kromě editorské práce řadu materiálů), dále redaktorku Českého rozhlasu Ivanu Bernáthovou, která posléze večerem provázela, pamětníka Ing. Jana Peše a dívčí skupinu Apple Saxes. Po úmorné práci je konečně kniha na světě. První část, zachycující 21. srpen 1968, autor doplnil o nová svědectví a částečně ji přepsal. Při krveprolití přišlo o život devět libereckých obyvatel. Naši republiku přepadlo 575 tisíc vojáků, 6 500 tanků a téměř tisíc letadel.

Začínaly dovolené, přesto přišlo plno starších lidí, většina chtěla čtyřsetstránkovou publikaci, která se prodávala za sníženou cenu 250 Kč, koupit, někteří brali dvě, posílali je do ciziny, aby kolegové věděli, o co přišli. Luboš Příhoda zachycuje den po dni, opatrně se měnící stanoviska, náhlá prohlédnutí, a jde jméno po jménu. Po týdnů hrdinství pomalu pokračuje tlak na celou společnost, řízený StB a KGB. Pořád, i po letech, není jasné, jestli v bouřlivých dnech kolem hokeje hořela na radnici státní vlajka SSSR, nebo to byly červené trenýrky. Jan Peš vyprávěl, že knížka je potřebná, protože odhaluje věci, které měly zůstat zapomenuty, připomíná, jak se pral s milicionářem. Vnučka Radka, na dotaz Ivany Bernáthové, která část knihy ji zaujala, četla vzpomínku MUDr. Libuše Regermlové,

která nakonec vstoupila do rozstříleného vozu se dvěma zběhy na nádraží v Mimoni, a četla, jak tank naboural do autobusu a roztrhl ho, naštěstí k smrti tentokrát nedošlo.

Po vítězství našich hokejistů se 14. až 16. dubna 1969 konalo cvičení vojsk protivzdušné obrany a VB pořádala bezpečnostní akci, jejímž cílem bylo vypátrat a postihnout kriminální a protispolečenské živly, ale za ní bylo také pročešávání bytů. 17. dubna Dubček odstoupil a prvním mužem státu se stal Gustáv Husák. Usnesení pléna ve státní a politické praxi budeme naplňovat, napsala stranická skupina organizačního odboru ONV. Autor se zabývá lokálem, píše o skleněném zvonu v Harrachově, uvádí cenu rohlíků, ale současně cituje A. Benčíka, jak se prezident Svoboda v rozhovoru s Kádárem chlubil, že prosadil volbu Husáka, kterého předtím schválil Brežněv, nechal odpojit všechny telefonní linky, aby progresivisté nemohli informovat veřejnost.

Úřad pro tisk a informace zastavil vydávání časopisů Listy, Reportér, My 69, Plamen a něco později Svět práce, Tvar, Host do domu, ostravský Červený květ a brněnský Index a jsou vyměňováni šéfredaktoři deníků. Slovo do vlastních řad míří do redakcí, kdo chtěl v redakci zůstat, musel podepsat. Na jedné akci pplk. dr. Hrubý označil okupaci jako bezpodmínečně nutnou k záchraně socialismu u nás. Již v červnu nastává odvolávání chybných, zcestných a pomýlených, jsou odvoláni tajemníci KSČ Belda, Pavlovič a předseda OV KSČ Kábele. Zároveň se v Liberci připravuje výstava Socha

a město a architekt Karel Hubáček získává Pérretovu cenu za stavbu vysílače na Ještědu. Jablonecký vedoucí tajemník OV KSČ Dvořák končí v kotelně liberecké Seby.

11. července začínají LVT 1969, ve 150 prodejních stáncích je zboží, které není jinde k vidění. Na syrečkách a pivu si zde pochutnával i prasynovec Boženy Němcové dr. Walter Huder. Liberec a Jablonec navštívil prezident L. Svoboda, pochvaloval si nabízené zboží, ale byl nedostatek dámských kalhotek a pleny byly na přídel. Před srpnem 1969 Husák prohlásil, že je odhodlán ke všemu, včetně krveprolití.

Zatímco úspěšně probíhá výstava Socha a město, chystá StB provokaci. 20. srpna ještě zůstávají pendrekyně nepoužité. 21. srpna pak VB a milicionáři až z České Lípy a Mostu zasahují. Jan Peš líčí, jak je nakládají do autobusů a rozvážejí, skončil ve vazební věznici, ale zlomený prst mu ošetřují v Klášteře, příští den je propuštěn, i když mu chybí zlatý řetízek a prstýnek po mamince. Podle Průboje se akce v Liberci účastnilo cca 5 000 lidí, házeli kamení a zápalné láhve. Proti nim byla použita vodní děla, pendrekyně a na závěr obrněné transportéry, které nakonec rozehnaly dav. Menší demonstrace byla v České Lípě, v Ústí nad Labem a v Jablonci. Hlavní silou byly uniformované složky VB, nově se ukázaly také milice. Mladé lidi štváli proti VB informátoři a agenti StB, leckterý za to schytl ránu pendrekem. Liberec se stal třetím městem ve státě, kde proběhlo kontrarevoluční vystoupení.

Na ně navázal tzv. pendrekový zákon, jenž zjednodušil právo a zaštitil

probíhající normalizaci. Podepsali ho ti, kteří lidi balamutili Jsme s vámi, budete s námi, prezident Ludvík Svoboda, předseda federálního shromáždění Alexander Dubček a předseda federální vlády Oldřich Černík. V Liberci bylo zadrženo 142 osob, zraněno 32 členů SNB, 2 členové LM, 2 požárníci a 4 vojáci, z celkového množství 4 těžce. Z demonstrantů 4 těžce, 1 lehce.

Na probíhající čistky navazovalo Poučení z krizového vývoje ve straně

a společnosti, které vyšlo v prosinci 1970. Na ně navázalo Poučení z krizového vývoje v okresní organizaci v okrese Liberec v dubnu 1971, zde jsou pravičáci kolem Luboše Příhody ze Svobodného vpředu jeden po druhém vyjmenováni. „Co bylo horší, okupace, nebo bezčasi v následujících letech?“ zeptala se Ivana Bernáthová Luboše Příhody. Co na to odpovědět?

Otto Hejnic

Jan Šebelka vydal knihu o Gustavu Ginzelo

LIBEREC – Kdo by neznal proslulou postavu z Jizerky? Kdo neslyšel o tom, jak Gustav Ginzl vyčistil od hnoje chalupu čp. 8 podobně, jako bájný silák Herakles chlévy krále Augiase?

Gustav Ginzl se stal proslulým díky své, zřejmě záměrně pěstované, image podivína, prostáčka a tak trochu blázna. Jaký ale ve skutečnosti byl? Na to snaží odpovědět kniha publicisty a spisovatele Jana Šebelky s názvem Podivín, který okrášlil svět aneb Vzpomínání na Gustava Ginzla. Na svého přítele vzpomínají v dvou set stránkové a bohatě ilustrované knize horolezci, cestovatelé, spisovatelé, faráři i náhodní kolemjdoucí.

Jan Šebelka: „Myšlenku shromáždit vzpomínky na Gustava Ginzla, chlapíka, který procestoval celý svět a celý svět za ním jezdil na Jizerku do proslaveného

Hnojového domu, jsem v sobě nosil několik let. Stále jsem to odkládal, ale pak mi umřelo několik kamarádů a já si vzpomněl na dědovu průpovídku, že čas prchá, jako splašená mrcha. Ne nadarmo se také říká, že člověk umírá dvakrát. Jednou fyzicky a podruhé, když odejde ze světa poslední člověk, který si ho pamatoval. Ten druhý důvod, proč jsem se do toho pustil, byl, že území bývalých Sudet, ve kterém se v posledních osmdesáti letech několikrát kompletně vyměnilo obyvatelstvo, potřebuje nové pověsti, nové dějiny, nové duchovno. Nejen to, německá rodina Ginzlova nebyla po druhé válce odsunuta a tak se stala jakými mostem mezi dvěma neslavnými dějinnými epochami.“

Když v roce 1995 vyhořel na Jizerce Hnojový dům, byl Jan Šebelka novinářem a podle vlastních slov jezdili za Gustavem Ginzlem, který se právě vrátil z Austrálie a připisoval oheň

tomu, že sebral z hory Ayers Rock kamínky. Poslouchali jeho pábení, psali „píár“ články, aby se do veřejného povědomí dostala veřejná sbírka na obnovu Hnojáku. (Mimochodem, tu úplně první uspořádali jeho němečtí kamarádi pár dní po zničujícím požáru v Drážďanech).

Spisovatel Ludvík Souček napsal knihu *Obrazový opravník* obecně oblíbených omylů. Její název není třeba vysvětlovat. Cílem autora knihy *Podivín*, který okrášlil svět aneb *Vzpomínání na Gustava Ginzela*, bylo představit tuto nezapomenutelnou postavu Jizerských hor v celé šíři jeho pozoruhodné osobnosti, ale hlavně vyvrátit „obecně oblíbený omyl“ o tom, že byl prostáček, že by si nechal pro korunu (zde marku) vrtat koleno, že byl lhář, humusák, příživník.

Gustav Ginzl se stal fenoménem, který zdaleka přesáhl význam i prostor Jizerských hor. Gustav se zúčastnil v šedesátých, sedmdesátých a osmdesátých letech několika horolezeckých nebo přírodovědných expedic jako například na Cotopaxi nebo Expedice Sahara, která mimo jiné pátrala po saharských krokodýlech. Stejně známý byl jeho Hnojový dům, jehož návštěvnícký rekord byl za jeden den víc než čtyři tisíce lidí. Na Gustava v knize vzpomínají známí spisovatelé (Miloš Nevrly, Miloš Zapletal, Jaromír Štětina), geologové (Miroslav Krůta), vědci (Jiří Haleš), cestovatelé (František Sláma, Petr Tischer, Mnislav Zelený Atapana), faráři (Heinz Eggert, Aleš Jaluška) a další osobnosti. Několik příspěvků se týká Gustavova procesu, v němž byl v roce 1982 obviněn

z několika trestných činů, například hanobení republiky (razítko Hnojového domu na pohlednicích, které posílal do ciziny) nebo týrání zvířat (údajně měl chovat koně uvnitř domu).

Nový Hnojový dům byl postaven za rok po svém vyhoření. Už to ale nebyl ten původní, stejně jako Gustav Ginzl nebyl tím šoumenem, bodrým a vtipným chlapíkem. Když v roce 2008 umřel v Německu u sestry, vzpomnělo si na něj jen pár opravdových kamarádů. Ti mu v květnu 2009 uspořádali tryznu ve Skaláku na symbolickém horolezeckém hřbitově.

„Knihou jsem se pokusil vytvořit novou legendu Jizerských hor, které ztratily po dvojnásobné výměně obyvatel před a po druhé světové válce svého ducha i historii. Chtěl bych mu postavit pomyslný pomník, a když ne pomník, tak alespoň jeho fundament,“ vysvětlil autor.

(Jan Šebelka a kol.: *Podivín, který okrášlil svět aneb Vzpomínání na Gustava Ginzela*, vydal Jan Šebelka a Kruh autorů Liberecka v roce 2015, 250 stran, grafická úprava a obálka Petr Bíma, něžná supervize Miloš Nevrly, kontakt na autora: jakub.sebelka@volny.cz)

Od poloviny října 2015 přichází na pult prodejen s knihami nová kniha libereckého autora **Egona Wienera**. V pevných deskách, bohatě ilustrovaná, volně pokračování předchozích knížek autora s tematikou vyprávění o nás, našich rodičích a dětech.

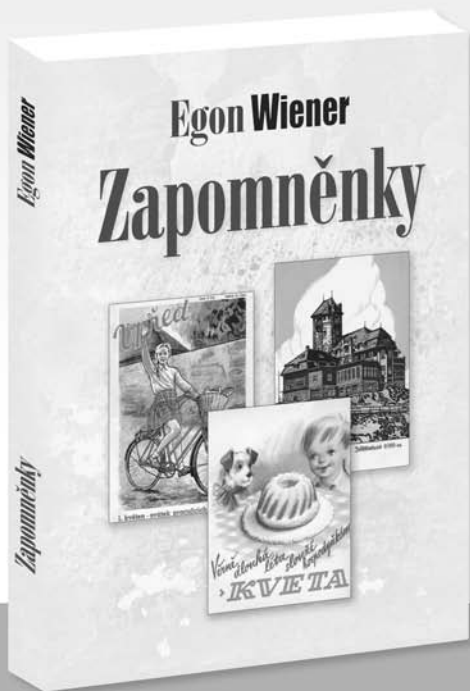
Kniha je k dostání osobním odběrem v Liberci z rukou autora po dohodě telefonicky na čísle **603 598 334** popřípadě e-mailem **egon.wiener@gmail.com** nebo osobně v pasáži NG PLAZA Liberec a dále ve vybraných obchodech s knihami.

Egon Wiener

Arnošt Goldflam o knížce Zapomněnky:

Tak pan Wiener vydává tuhle novou knihu. Slíbil jsem, že napíšu pár řádků a k tomu si ovšem musím přečíst jeho postřehy. Vlastně nevím, jak je nazvat. Fejetony? No ano, některé jsou fejetony. Postřehy? Taky, jsou tu i postřehy bystrého a přemýšlivého, často vtipného či ironického pozorovatele. Vzpomínky? Proč ne, určitě, různé vzpomínky na minulost města, na přibuzenstvo, rodiče, babičku...

egon.wiener@gmail.com

Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK)

e-mail: library@kvkli.cz

www.kvkli.cz

Kruh autorů Liberecka (KAL)

e-mail: jakub.sebelka@volny.cz

http://www.kruhautoruliberecka.cz/

ISSN 1214 - 2751

Bibliothek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

*Vedle vrcholků krkonošských a jizerských objevila se v Čechách
Mnozí odvážlivci, když se octli na počátku velikolepého měsíce června*

V zámku bylo práce a běhu o překot.

Pamatuji to jako dnes, ač od té doby uplynula třetina století.

*Blázniviny se rozsévají
Sem, knihomilče, knihu zvláštní ždáš-li mítí!*

Who's there? Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. Nothing is there.

Die Welt ist alles, was da ist.

A me, mamó, adarig džav, so me tuke adaj mukha.